La Institució Contra l'Òbit

o

la fal·làcia de la Sanitat Pública

Francesc Casas i Duran

I. CAPÍTOL PRIMER

Mirava fixament vidre enllà. Esperava, amb un mal dissimulat neguit, amb disgust, l'arribada dels seus dos convidats. Aquelles dues persones que havia citat amb urgència, només hores abans, per a dur a terme aquella enutjosa reunió.

Tot plegat el disgustava. Havia perdut el costum de dialogar amb ningú. Feia molts i molts anys que feia i desfeia a la mesura del seu caprici. I ara sabia que li faria falta tota la seva antiga astúcia per sortir exitós d'aquella situació. Es sentia una mica com un antic lluitador professional, que sense l'entrenament diari de molts mesos d'inactivitat, es disposava a iniciar el combat més difícil de la seva vida.

Sempre se n'havia sortit molt ben parat de totes les dificultats. Però la veritat era que no és que n'hagués tingut mai gaires. Perquè quan era resident de darrer any el seu oncle, aquell vell polític d'allò que anomenaren transició, conegut tant pel seu aspecte honrat, pel pare poeta i biògraf nacional o pel rellotge milionari regal d'aquell famós gàngster, s'havia encarregat d'ascendir-lo a sots-director del mateix Hospital on acabava d'acabar la seva formació. Era un pintoresc final a una certament estrambòtica carrera dins d'aquell Centre Hospitalari.

Quan fou estudiant aviat es faria famós perquè ell només volia anar a mirar. No volia implicar-se de cap manera en l'interrogatori, supervisat pel company ja metge, o amb l'exploració física. Durant molts anys, fins i tot quan ja fou metge, anava sense fonendoscopi per evitar l'auscultació o tenir que intervenir massa.

En aquell Hospital els grups de guàrdia eren estables i immutables, i gairebé un cop a la setmana es retrobaven sota la direcció d'algun adjunt, poc col·laborador, i especialment sota el comandament d'un resident "gran", és a dir en el darrer any de la seva residència, de Medicina Interna, que era qui feia la feina de veritat i qui imprimia

caràcter al grup. El seu poc entusiasme, per anomenar-lo d'alguna manera, feu que el resident gran el designés aviat com a proveïdor del grup de guàrdia. Hi havia el costum històric de fer una mica de ressopó, entre les dotze i les dues de la matinada, tant per ajudar a establir majors lligams de companyonia entre els joves metges, com per fer més curta la nit. Això sempre que les urgències ho permetessin. Per sort, sovint, la vida, la mort i la malaltia eren benèvoles i semblaven conèixer i respectar la necessitat de descans mental, ja que el físic era impossible, d'aquells joves guerrers sanitaris. D'aquesta manera se li encarregava que anés a buscar, amb els diners de tots, quelcom per fer un most en comunitat i així, secundàriament, se'l tenia lluny i controlat. Aquest fou tot el seu brillant currículum per ascendir-lo a sots-director.

Després, sense fer poc més que esperar un parell o tres d'anys, assolia la Direcció d'aquell Hospital. Des d'aquella direcció, després d'anomenar 4 ó 5 esbirros que li fessin de pantalla enfront del treball i les necessitats de personal, infrastructura o tecnologia que li podien arribar del personal sanitari d'un dels 3 centres sanitaris més importants del país, sense atendre mai a res, va rebre en safata de platí el nomenament de coordinador general de la Institució Contra l'Òbit. Aquesta era una institució nascuda amb el desig d'aplegar sota un únic comandament, un únic control de la despesa, tant l'estudi, la investigació, la prevenció com el tractament del conjunt dels processos crònics que afectaven encara a l'ésser humà.

Tret d'alguna malaltia infecciosa, fruit d'algun germen de laboratori dissenyat o mal custodiat per la guerra bacteriològica, la resta, especialment les malignes aplegades en allò que fins a principis del segle XXI s'havia conegut com a càncer, havien esdevingut processos sense una mortalitat immediata, en la mesura d'allò que es coneixia en el segle esmentat, és a dir com les malalties cròniques. Sempre, clar està, que es disposés

dels recursos econòmics per a pagar el tractament. Però això és una altra qüestió en la que no pertoca ara aprofundir.

Ens trobàvem en els primers anys d'una de les primeres dècades del segle XXI. L'atemptat contra les Torres Bessones de Nova York, succeït l'onze de setembre del 2001, havia canviat el món d'una forma que, només uns anys abans, hagués estat impensable. Ni el millor llibre de ciència ficció ho hagués pogut predir ni imaginar. Al mateix temps, però, aquell horrible i cruel esdeveniment havia succeït en un moment on l'anomenat neoliberalisme, corrent polític i econòmic que es basava, com a superació del capitalisme més salvatge que hom podia haver creat, en deixar l'economia a la deriva de les fluctuacions de la demanada del mercat financer, s'estenia arreu. Sense cap tipus de control ni aturador. Per a dir-ho d'alguna manera aquell atemptat terrorista havia estat espantosament propici per a els interessos de l'esmentada corrent de pensament politicosocial. Fins i tot, pocs mesos després d'aquell infern de foc, pols i dolor, va haver-hi algú, que deia i repetia que era massa casualitat que allò hagués succeït d'aquella manera i en aquell moment, que semblava com que interessos foscos i poderosos, al corrent dels preparatius, no haguessin fet prou, o res, per evitar-ho.

A partir de llavors s'inicià una guerra universal, però fragmentada, des d'Àfrica a Àsia, passant per Sud-amèrica, pel centre d'Europa fins a i Rússia, dirigida pels Estats Units, que havia de perllongar-se durant anys i anys, amb la participació o la complicitat, en major o menor mesura, dels altres països del primer món en contra dels anomenats terroristes primer i més endavant contra qualsevol desheretat que atemptés contra la seguretat, la llei i l'ordre establert per l'esmentat neoliberalisme.

L'afany de riquesa, d'especulació, de monopoli absolut i de globalització de pocs centenars de persones, havien portat, havien empès, el món sencer cap a un carreró sense sortida a on hi planava la misèria. La mort, la gana i la pobresa creixien,

s'escampaven arreu, com una gran taca de petroli s'estén dins d'un mar abrivat. De la mateixa manera que una guspira esdevé, quan bufa fort el vent, una inabastable llengua de foc que ho crema tot.

Des de la direcció de la Institució Contra l'Òbit, sota el paraigües protector tant de la seva nissaga nostrada com l'aportada pel partit (tristament feia ja anys que a l'oncle se li havia descobert públicament el color lleig de la ploma xopa de corrupció, amb l'epíleg d'haver intentat també destruir la darrera caleta verge del seu país), i per què no dir-ho també, pels oportuns informes privats i foscos de gent significada que guardava en un calaix tancat i barrat, havia desenvolupat amb crueltat i decisió la seva tasca. Progressivament, d'una manera lenta, però sense aturador, havia aconseguit reduir el cost de la despesa en el tractament de les malalties cròniques, en tots els trams del procés ja esmentat, des de la investigació fins l'encarament terapèutic, passant per la prevenció, a menys de la desena part d'aquella que es feia només 20 anys abans. Si es tenia present que en el seu país, dues dècades abans, la sanitat pública ja era una de les pitjors dotades del països més desenvolupats del món, encara es feia més evident el seu mèrit.

A més ho havia fet sense que fos gaire evident que ho feia. Aquesta havia estat sempre la seva habilitat. Mostrar les realitats disfressades d'un manera que, a la fi, no les reconeixia ni el propi pare, ni tampoc la mare, que ho havien infantat.

En el camp de les malalties neoplàsiques aconseguí que, en seu Hospital, tot just quan obria els ulls el nou segle, la supervivència dels malalts pal·liatius i fins i tot terminals, afectes d'aquestes patologies, fos considerada la més alta del món. Fins i tot unes 7 vegades més gran que la de qualsevol altre centre, com els "Hospices" anglesos per exemple, que excel·lí mundialment en el tractament i suport d'aquests malalts. Hi ho

venia, portes enfora, com una mostra, un indicador de qualitat sanitària de com bé i correctament es feien les coses al país. I amb menys “peles” que ningú.

El cert era, evidentment, que tot plegat era una més de les seves enganyifes i mentides. Que senzillament una bona proporció dels pacients que eren comptabilitzats i tractats com a terminals eren malalts que si bé no eren curables amb un tractament radical, amb aquest, convenientment mesurat, com s’havia anat fent en d’altres hospitals del mateix territori abans de la seva macabra intervenció, podien arribar a viure amb una bona qualitat de vida una mediana de vida de més de 8 mesos més. En el seu centre podien arribar amb dificultats als 3 mesos.

Explicat així, podria semblar una salvatjada impressionant, del tot inversemblant, i alhora molt difícil de dur a terme sense la col·laboració o la denúncia de més gent. Però com tantes altres coses d’aquesta vida la qüestió no era tan fàcil, ni era tampoc tan lineal. D’una banda la conjuntura del moment li era força favorable. Com hem assenyalat abans, es vivien uns temps especialment difícils, es mirés en l’aspecte que és mirés. Si en els darrers 20 anys del segle XX, en algun moment, s’havia cregut, s’havia somiat, en la possibilitat i el sentit de lluitar per la pau, les malalties i contra la gana en el mon, l’enorme despesa en armament, espionatge i vigilància havia anat buidant de contingut econòmic qualsevol iniciativa destinada a aquest fi. D’altra banda, fins i tot la vella Europa, hereva d’una rica tradició humanística i de valoració de l’estat del benestar, des dels països del nord, aquests primers molt més lentament, fins Espanya, Turquia i Portugal, havia anat claudicant, poc a poc, de forma vergonyosa, amagant-se sota el paraigües americà, per defensar-se de l’allau sense aturador de milers i milers d’homes i dones desesperats, sense res a prendre que la pròpia vida amb una mica d’anticipació, que arribaven dels països del sud del món per a reclamar, senzillament, el dret de viure com a éssers humans.

A tota l'esmentada Europa s'havia anat afavorint una política de desequilibri entre l'oferta de treball i la seva demanda. D'aquesta manera es podia justificar una gran quantitat d'oferta de treball fornit de ma d'obra molt barata, immigrant, demanant fins i tot una quota exagerada d'immigració, que no era en cap cas necessària, a fi i efecte de crear una gran demanda de llocs de treballs barats per així poder baixar els salaris de forma general. Es creava així una polarització entre els treballs ben pagats dels natius del país i els mal pagats dels immigrants, que al mateix temps veien aquesta sortida com el millor, l'única, que podien arribar a aspirar lluny de la pobresa creada i mantinguda pel primer món en els seus respectius continents. Però alhora, en un retruc a dues bandes, s'aconseguia afeblir tota l'anomenada "força de treball", fins i tot la dels suposats "privilegiats" natius del país en qüestió, donat que pressionava el conjunt de tots els salaris cap a la baixa. Tot plegat, de manera secundària i al mateix temps conscient, afavoria la descohesió social ja que creava certa inseguretat i precarietat en grans sectors de la classe treballadora, limitant també, en la seva totalitat, els drets socials de la ciutadania, i esdevenint la menjadora ideal perquè s'alimentés el racisme. Així els treballadors de classe baixa veien com a perillosos enemics als immigrants quan en realitat patien com ells els resultats de la macroeconomia globalitzadora neoliberal, basada només en l'especulació salvatge, que comportava l'enriquiment desorbitat d'uns quants, d'un parell de centenars que eren propietaris del 65% de la riquesa mundial, en detriment de la resta de milers de milions d'éssers humans.

Progressivament, d'aquesta forma, s'havia anat engrandint la diferència entre els rics i els pobres. La classe mitjana havia anat desapareixent, escolant-se, migrant cap a la pobresa més que cap a l'abundor. Hi havia molts pocs, ja ho hem dit, que ho tenien tot, mentre la resta sobrevivia, més o menys, al voltant i fins i tot per sota el llindar de la pobresa. Per a un cantó aquells qui ho tenien tot, molt i molt per sota aquells que els

servien, polítics i funcionaris corruptes, després una nova classe de carcellers repressors o policies i a la fi la resta.

Per primera vegada en molts anys índexs de salut i benestar social com l'esperança de vida de la població o el de mortalitat infantil portaven més de 10 anys en continu retrocés. La disminució de la despesa en benestar social que si be en països com Espanya, ja havia minvat, entre els anys 1994 al 2000, un 4% del producte interior brut, és a dir del 24 al 20%, en la totalitat dels països europeus ja s'havia estancat en el 12%, mentre que en aquells que seguien la corrent econòmica neoliberal no arribaven al 6%. Tot i que des de que 2001, ja s'havia denunciat la progressiva separació en els resultats dels esmentats índexs d'esperança de vida i mortalitat en funció dels medis econòmics, les xifres oficials s'havien anat falsejant, d'una forma molt sinistre i intel·ligent, en la mesura que la diferència es feia més i més gran.

Ell, des de la direcció de la Institució Contra l'Òbit, que també controlava els registres nacionals de mortalitat, s'havia encarregat de tot. Les lliçons del passat havien estat molt útils. Una vegada que es va veure la senzillesa amb la qual es podia controlar la informació, manipular-la, i treure'n profit, com n'havia fet amb èxit en el cas dels malalts neoplàsics "terminals", es va desterrar de manera definitiva el risc que allò que algú havia anomenat opinió pública podia comportar.

Els medis de comunicació escrits i visuals, oficial i econòmicament controlats, mediatitzaven, condicionaven i determinaven allò que calia difondre i allò que calia amagar. Es tenia entretinguda i confosa a la població en general, en qüestions d'identitat lingüística, ètnica o nacional. La darrera qüestió que polaritzava l'atenció mediàtica era la reivindicació de les seleccions nacionals o regionals de parxís en parelles o la utilització de l'idioma propi en el doblatge de les pel·lícules pornogràfiques anglosaxones i russes. S'evitava així que la immensa majoria de la gent corrent pensés

en els problemes reals, els de cada dia, com la baixa qualitat de l'ensenyament, tant públic com privat, que si be en els darrers anys del segle XX ja presentava, per exemple a països com Catalunya, els pitjors indicadors de qualitat en àrees bàsiques de coneixement com el de les matemàtiques, les ciències i la compressió de la lectura dins de la Unió Europea, no havia fet més que empitjorar dins el nou segle. El mateix succeïa amb altres temes bàsics, importants i quotidians com el de la pensió dels mes grans, el treball dels joves, la seva esperança inabastable de trobar un dia un habitatge de propietat, o la llista d'espera dels Hospitals públics. En referència a les pensions, s'havien anat limitant, malgrat que a països europeus com Espanya, sempre s'havien anat mantenint en xifres properes a la simple subsistència, amb l'excusa del progressiu envelliment de la població, mentre s'amagava que les aportacions de la Seguretat Social depenia més del nombre de treballadors que cotitzessin, que n'eren més que suficients, que de la proporció de vells respecte els joves.

En països mediterranis, d'antiga tradició cristiana, com Itàlia i Espanya, els governants continuaven emprant un discurs oficial profamiliar, bastit de subvencions totalment ridícules, alhora que en la pràctica real, en els fets, continuaven carregant en aquella institució social, específicament en la dona, com a major responsable de l'atenció a nens i ancians, les deficiències absolutes d'un sistema de benestar social públic insuficient. Comportant, tot alhora, tant la limitació de la incorporació de la dona adulta al mercat laboral, que afavoriria una major participació en la caixa comú de la Seguretat Social, com l'oportunitat de desenvolupar la seva maternitat amb un mínim de condicions favorables.

Mitjançant l'amenaça, la força més definitiva si calia, també amb el suborn, s'havia esborrat tota dissidència informativa que no es mantingués dins d'uns límits. Tot aquell que s'atrevia a denunciar, a creure que probablement no era cert que tot anés tan bé i

que els recursos mundials, i dels països en qüestió, eren limitats, era difamat i acusat de col·laboracionisme amb l'integrisme i contra allò establert.

Retornant al tema dels indicadors de salut es va dir, per exemple, un dia per la televisió, que l'esperança de vida de la població al primer mon s'havia estabilitzat, rera els darrers anys del segle XX, quan s'albirava que l'home havia d'arribar a viure prop de 100 anys, en 77 en el cas de l'home i 82 en la dona. Afegiren convincents, fent-se el màxim d'entenedors i didàctics possible, que els científics del segle passat s'havien equivocat en els càlculs. Llavors no es tenien els medis actuals i no havien tingut en compte molts altres factors, demogràfics, climàtics i especialment geosocials que limitaven de manera dràstica l'esdevenidor de tots.

El cert era que mentre l'esperança de vida en els homes i les dones de classe econòmica alta era, respectivament de 89 i 97 anys, i pujava gairebé mig punt, any rera any, sense aturador, aquest indicador, en les classes pobres, tant en homes com a dones, estava a prop de baixar del llindar dels 65 anys. Xifres que no es veien des de feia gairebé mig segle.

La qüestió de les malalties canceroses, probablement aquella on ell considerava que la despesa i els esforços eren més inútils, era probablement el cas més paradigmàtic del seu tarannà i de la seva estratègia. Si be s'havia aconseguit guarir la major part de les malalties malignes hematológiques (com les leucèmies, limfomes i mielomes), i també s'havia avançat moltíssim en d'altres tipus de tumors anomenats sòlids (com el càncer de mama, pulmó, del sistema nerviós central, laringe, etc.) en la majoria calia utilitzar la col·laboració de diferents tractament, combinats d'una manera òptima, per aconseguir els resultats millors: és a dir el guariment. Aquí, precisament, era on es trobava el major problema.

D'una banda la cirurgia avançava molt en procediments poc invasius i les tècniques de cirurgia laparoscòpica s'havien anat generalitzant en patologies i localitzacions anatòmiques impensables feia pocs anys. La radioteràpia, per la seva banda, es beneficiava tant de la tecnologia de la imatge i de la computerització com del coneixement de la radiobiologia, de la física i també de la major compressió científica del metabolisme tumoral. Tot això comportava una major precisió i una menor toxicitat local d'aquell tractament. De la mateixa manera la quimioteràpia, avançat ja en el coneixement dels mecanismes de malignització cel·lular, vivia amb entusiasme l'acompliment, la confirmació científica, d'una antiga hipòtesi com era la possibilitat d'adreçar de manera específica la droga, mitjançant el complex clau-pany o medicament- receptor, per actuar damunt una determinada diana, per la qual cosa havia estat acuradament dissenyat.

Aquests dràstics avanços havien comportat alhora un augment de la despesa, tant en els estris i imatgeria de les eines quirúrgiques, en les unitats de radiació com en les drogues antineoplàsiques. Si bé en el cas de la cirurgia la sanitat pública, és a dir ell, va anar assumint a contracor, amb més o menys celeritat, tots els avenços tecnològics que anaven apareixent, en part com a conseqüència de l'atàvic sentiment de respecte i d'admiració de l'ésser humà cap al fet quirúrgic i alhora per la seva evidència tangible, immediata, dels seus resultats, les altres estratègies terapèutiques, però, no en sortiren tan ben parades.

D'una banda la quimioteràpia, o millor dit, alguna de les noves drogues de biosíntesi, veien limitada la seva utilització. I això es va aconseguir mitjançant la creació de comitès de teòrics experts, amb consignes clares de coerció científica o d'establir senzillament meres traves burocràtiques per a limitar el ús i el consum d'un determinat medicament. Una altra solució maquiavèlica era l'establiment de pressupostos tancats

de consum de determinats fàrmacs, amb un nombre màxim a l'any. Sigues quin sigues el de pacients que ho poguessin necessitar. El càncer, com a malaltia d'anarquia cel·lular, mai havia entès d'estadístiques i any rera any aconseguia que s'equivoquessin en els càlculs, però curiosament sempre a la baixa, facilitant així casualment, any rera any, més i més estalvi. I sempre hi havia algú o altre que en rebia, en la seva probabilitat de supervivència, les conseqüències més negatives. Però això si, sense papers escrits que ho denunciessin, o que ho poguessin denunciar.

Probablement d'allò que se'n sentia més orgullós era de l'invent de l'excusa de "l'evidència científica" basada en els estudis i resultats de les Agències d'Avaluació Científica i Tecnològica, creades a la majoria dels països industrialitzats en les darreries del segle XX per a "controlar" la despesa sanitària. El cert era que si be en un principi havien mantingut certa versemblança i correcció científica aviat havien estat empeses, convenientment manipulades i dirigides, per a ésser finalment aconduïdes per funcionaris grisos i fonamentalistes de l'estalvi mitjançant falsos indicadors d'eficiència i eficàcia.

I quan ni així es podia, es tornava al principi i es procedia amb l'amenaça i la prohibició no escrita. Era un mètode que s'havia mostrat molt eficaç i en un estat que ja havia assolit un índex d'un agent de "seguretat" per a cada 10 habitants, s'havien aconseguit uns nivells de refinament i alhora de brutalitat, en la capacitat de "convèncer" els dissidents, gairebé admirables.

Retornant a l'evolució de les limitacions en els tractament anticancerosos, potser les viscudes en la qüestió de la teràpia amb radiacions fou la que inicià d'una manera més precoç i perversa. El vertiginós creixement, ja esmentat anteriorment, del coneixement tècnic, radiobiològic i també de les fases del procés biològic cancerós havien comportat un important sumatori d'avenços en les distintes parts del procés de la radiació, és a dir

des dels mètodes d'imatge per a la definició topogràfica i biologicometabòlica de la malaltia, fins a la possibilitat de la valoració precisa dels resultats obtinguts i mesurats mitjançant el seguiment oncològic, passant per l'administració acurada del tractament, amb tot els estris i dispositius afegits de seguretat i control que això comportava, que havien fins i tot multiplicat per tres les necessitats de personal i d'enginys evolucionats des de les anteriors unitats d'irradiació. Tot plegat comportava una despesa econòmica molt important. Lentament, d'una manera dissimulada i astuta, ja en els darrers anys del segle XX, es va deixar aquest tema en mans de les companyies d'assegurances o centres de sanitat privada, distraient bona part dels diners que s'havien de destinar a la pública, per que fossin capdavanteres en aquestes innovacions tecnològiques. Els gestors de segon nivell, els tècnics, aviat ho varen tenir clar. Si hom s'asseia a fer nombres sortia que el cost eficàcia d'aquestes màquines era positiu, malgrat que cada 6-8 anys s'haguessin de renovar per què ja s'havien quedat desfasades, donat que l'ingent inversió es veia amortitzada en el nombre dels pacients tractats, així com en els resultats obtinguts. Però el problema creixia, es feia insoluble, quan es pretenia que els gestors de primer nivell decisori, els polítics, entenguessin que el cost d'aquelles màquines s'hagués disparat tant. I a més els hi semblava una aberració inacceptable que un avenç tecnològic i científic d'aquell exorbitant preu, no anés acompanyat d'un augment de producció, sinó el contrari. No s'entenia que una major precisió requeria d'una major cura i de major nombre de controls de qualitat al llarg de tot el procés. D'aquesta manera, aquelles ments preclares, veieren molt clara la solució. Es podria fer, trobar la mateixa solució que s'havia desenvolupat en alguns països, també en les darreres dècades del segle XX, per a solucionar el problema de l'educació. S'havien transvasat diners de la pública cap a la privada, que així veia reduïts els seus costos i juntament als ingressos dels pagaments privats podia aconseguir, amb una gestió, només mediocre,

prou superàvit per a retornar, per camins poc confessables i transparents, el favor monetari rebut. Així s'aconseguia que per exemple en algun país mediterrani i europeu, que sempre s'havia ventat del seu seny i la cultura de la seva gent la despesa pública per estudiant, tant de primer, segon o tercer cicle fos per exemple, ja en el 2003, una de les més baixes d'entre els països desenvolupats del món en comparació a llocs com Mèxic, Turquia i Portugal. Amb el mètode suara esmentat aquell que era tan generós amb els diners de tots, rebia aquesta contrapartida i alhora s'estalviava una major despesa evitant-se cobrir totes les necessitats que existien. Demoníac i perfecte. I sempre s'esgrimia l'excusa preferida del neoliberalisme, l'anomenada llibertat d'elecció dels pares. Com diu la dita es mataven dos ocells d'un mateix tir i alhora es mantenia, es consolidava les diferències de formació i possibilitats de futur, marcades de manera molt evident pel poder adquisitiu, controlant la formació de cadascú mitjançant un desviament controlat dels diners recaptats i destinats per a repartir entre tots.

Resseguint aquest model, d'aquesta manera, s'afavorí que l'anomenada sanitat privada, nodrida com ja hem dit abans amb diners prestats per tots, tingués el monopoli d'aquest servei.

Tornant a l'evidència científica, a la manipulació esmentada amb anterioritat, si bé biològicament, conceptualment, els resultats amb les noves tecnologies eren millors, ho mostrava també la comparació amb estudis històrics efectuats a poblacions de pacients amb factors pronòstics de les mateixes característiques, es dificultaren fins allò possible la realització d'estudis científics comparatius, anomenats de distribució aleatoritzada, per què no s'assolís l'evidència. Quan aquests ja existien, principalment a partir de la literatura científica anglosaxona, es tenia constituït un subgrup, dins de la mateixa Agència d'Avaluació, per a disseccionar-lo, posar-lo i girar-lo de totes les voltes, a fi de trobar-li algun defecte metodològic que ajudes a treure-li l'evidència. Normalment les

objeccions eren ridícules i falses, però l'autoritat que se li'n donava era absoluta. Al mateix temps es feia la mateixa cosa, tot i a l'inrevés, si es trobava algun treball de baix nivell d'evidència, que apuntava que un tractament antic o més barat obtenia resultats similars als obtinguts amb drogues o tècniques més recents i cares. Encara que l'estudi en qüestió descrigués que la població d'estudi havia estat acuradament seleccionada i que no es podia comparar amb cap altre, o que no es pogués agafar ni amb pinces.

Una de les millors formes que s'havia trobat per a desviar l'atenció de la gent en relació al deteriorament de l'activitat científica i assistencial era invertir, d'una manera més que evident, fins i tot desmesurada, en la vessant hotelera, de neteja i en l'aparença externa dels centres, per a mantenir una excel·lent imatge que permetés dissimular els ingents dèficits infrastructurals que, progressivament, s'anaven acumulant.

El cas de la mortalitat infantil, però, tot i les mateixes mentides i enganys que en els casos anteriors, perfectament planificades i aconduïdes, fou tan colpidor i evident que, un dia, va fer aixecar la veu d'alarma. Mentre que a les classes acomodades la mortalitat infantil, és a dir aquella esdevinguda en el primer any per cada 1.000 nou nats nascuts vius, era gairebé nul·la, és a dir menor de l'1%º , en la gran massa dels desafavorits va començar a ésser, ja en el 2012, d'un de cada cent. En el moment que va arribar a un de cada cinquanta, per problemes en el part a mares desnodrides i febles, l'augment de les malalties infeccioses degut a les escasses mesures higièniques, i els dèficits de material durant el part, el clams de ràbia i desesperació es feren unànimes. La mentida es feu tan evident que ni mitjançant la manipulació de la informació, ni amb l'amenaça, es va poder tapar en aquesta ocasió l'escàndol. Es va afegir a tot això, també, que una persona de certa rellevança social i política, havia patit de manera directa i irreversible, en la vida de la seva dona i el seu nou nat, les limitacions suara enumerades del sistema públic.

Des de la finestra d'aquell edifici, inversemblantment horrorós i mal acabat, que havia servit en més d'una ocasió per que el cinema hi situés un manicomi o un centre penitenciari, fill del encreuament bastard del somni megalomaníac d'unes marqueses avorrides i de l'ambició del poder polític provincià, des d'on mirava l'entrada per a on havien d'arribar els convidats, es lamentava de la poca oportunitat d'aquella situació. Havia estat una suma d'errors i mals entesos però que ja no tenien solució. Des de feia molts anys, en aquell país, els mateixos polítics i gestors que defensaven amb paraules, mai amb prou inversions, l'excel·lència de la salut pública, havien deixat d'anar-hi totalment. Només es seguia utilitzant, i no sempre, per a l'obtenció de receptes de certs medicaments. Ell coneixia personalment la dona que s'havia mort i havia perdut el seu nadó i també al pobre diable que els havia perdut a ambdós i que havia provocat aquell merder. Ara el sabia convenientment eliminat per ell mateix i que no podria fer més mal del que ja estava fet.

Recordava especialment una conversa que mantingué amb ell a un restaurant exclusiu, de la Bahia de Sidney, on havien anat aquell migdia a dinar amb un dels enginys supersònics dels que disposava el partit, per satisfer les necessitats lúdiques i de repòs del seus membres. En realitat aquella fou la primera vegada que va conèixer a la parella del seu company, a la pobre desgraciada morta.

Bandejà el cap, lentament, d'una banda a l'altra, mentre sospirava i pensava, un altre cop, allò inoportuna que havia estat aquella pobra dona. De totes les maneres era una cosa que ja es veia venir. Ell ja havia previngut al seu amic de l'error que cometia de voler prendre aquella noia exòtica, per molt bella i sensual que fos, com a parella oficial. Podia entendre que estigués encapritxat pel seu somrís senzill, la seva pell i aquell sexe sempre ardent i disposat, però no deixava d'ésser una desheretada del món.

Una més entre les milers que arribaven desesperades des del tercer món cercant esperança. I ell, millor que cap d'altre, podia entendre certa atracció per aquell tipus de dones perquè cada 3 ó 4 mesos en tenia una de nova, que podia fins i tot, cadascuna d'elles i successivament, ésser parentes de la futura parella del seu company, per entretenir les seves necessitats. A diferència d'algun altre membre del partit ell ho portava d'una manera molt ordenada, simultanejant només excepcionalment més d'una dona a la vegada, a part de la seva 2ª dona oficial, també metge-política i també dedicada a enganyar a tothom que convingués.

I es continuava demanant com, aquell tipus, havia estat tan estúpid de fins i tot d'enamorar-se'n. I per acabar de reblar-ho voler tenir un fill amb ella. Quin imbècil!, sentencià a la fi indignat. A ell li agradaven molt els nens i gaudia molt dels 15 o 20 minuts diaris en els quals veia els seus. I fins i tot s'estremia, sentint quelcom indefinible, quan se'ls mirava dormits.

Voler tenir un fill amb una d'aquelles desgraciades, quina bajanada!. Aquell era precisament un dels màxims problemes del món, que els pobres, malgrat tot, es continuaven reproduint i multiplicant sense control. Ell sempre ho havia tingut molt clar. S'aturà en la parelleta, que sempre havia agradat força en el seu país, estava ben vist en el seu cercle social i era considerada com família nombrosa.

En les seves relacions extramatrimonials, a més d'una completa i repetida anàlisi microbiològica, per si de cas, portava un control ginecològic a cura d'un professional en la matèria, però tampoc es preocupava gaire de les mesures anticonceptives. Això havia d'ésser cosa d'aquelles desgraciades. Si el ginecòleg còmplice detectava algun signe d'embaràs, cosa que venia a succeir en un parell o tres d'ocasions a l'any, ja sabia que s'ho havia de fer venir bé per a provocar, en una de les visites, d'una o d'altra manera, l'interrupció definitiva del procés. Fins i tot, tot i que estava oficialment prohibit

l'experimentació o manipulació amb embrions humans o amb les cèl·lules mares del cordó umbilical, tenia els canals adients per a comercialitzar-ho tot al mercat negre i treure-li una profitosa rendibilitat. En aquest àmbit de coses es podia explicar que la criminalitat, diguem-ho d'una manera fàcil, s'havia sofisticat i diversificat. Si be el propi concepte de criminalitat havia canviat d'una manera molt radical, especialment per la gran capacitat del règim d'escapçar-la juntament amb la vida del que s'atrevia a alterar l'ordre, continuava en la realitat amb més facilitats i beneficis que mai, com a una indústria més entre les altres. En el fons era un més dels negocis dels 200 personatges, que com hem dit anteriorment, controlaven el 65% de la riquesa mundial. I a apart d'això s'utilitzava, quan convenia, per a mantenir ben arrelada la por de la gent, i el desig de l'ordre.

En el país del que parlem la direcció executiva del crim la duia una mena de Fiscal General, un home gris, petit, i prim, de poca intel·ligència i molta malícia, d'ulleres gruixudes i caigudes, d'entrades profundes i cabell color de gos que fuig. La idea, cínicament, havia sorgit d'un antiquissim film, guanyador d'un oscar, que es deia "*LA Confidential*", on el cap de policia exercia el paper de cap de la delinqüència organitzada d'aquella ciutat, i mitjançant aquesta tapadora evitava qualsevol competència externa. D'aquesta manera, de quan en quan, l'esmentat home de palla, apareixia en una videoconferència a la llar de tots els conciutadans explicant tots els problemes que tenia la justícia, les causes dels lleus augments de la criminalitat, però mai apuntant cap solució i menys encara acceptant crítiques per les sentències estúpides i parcials dels seus sequaços, que en tots els casos responien a esquemes i intencions molt ben definides i calculades des d'un principi. Malgrat tot, pobre home, en el fons, tenia un gran problema. Allò que no s'havia pogut controlar de cap manera era la lluita contra el sistema, i aquí l'esmentat fiscal si que s'hi emprava a fons, amb brutalitat i

sadisme, també amb judicis immediats i sense cap mena de garanties jurídiques pels detinguts. Però tot i que, a cops, amb molta cura en la selecció, aconseguia fer desaparèixer algú, per sempre més, nova gent s'aplegava en el buit que aquell deixava. Era en l'únic supòsit, la discrepància explícita contra l'ordre establert, en que estava acceptada a la vella Europa la pena de mort. I com sempre s'havia fet al llarg de la història, s'utilitzava per raons polítiques, socials o d'escarment damunt una gran massa d'innocents.

II. CAPÍTOL SEGON

Obrí amb certa dificultat, a la fi, la finestra, i inspirà amb fruïció una mica d'aire fred del matí. S'abocà una mica, recolzant-se amb les mans obertes, separats els braços, a l'ampit d'aquella finestra i esguardà impacient, cercant una imatge amable i relaxant, per distreure'l d'allò recorrent de les seves cabòries. Trobà aviat el jardí tropical climatitzat, bastit d'unes cobertes de vidre profundament transparents, que ell havia fet construir anys enrera en l'esplanada que acollia amb anterioritat el pàrking de l'Hospital. S'hi podien trobar espècies vegetals gairebé extingides en el seu àmbit original i alhora voleiaven, arreu, milers de papallones i ocells, també exòtics. I no era un hivernacle qualsevol, doncs havien calgut 4 mestres japonesos, experts en la matèria, i una mitja dotzena de naturalistes per que tinguessin cura de conjugar les necessitats dels éssers vegetals i la dels alats. I a part d'això la ma d'obra necessària. Ja podeu fer comptes. Encara avui hi treballaven amb dedicació complerta una desena de persones. El més graciós i grotesc de tot plegat era que no li havia costat gaire justificar el seu caprici. Primer perquè el gros de la partida l'havia escamotejat dels pressupostos d'aquell any, de la casa mare de la Institució, i especialment de la part dels medicaments antineoplàsics i del menjar dels pacients i del personal. Va fer minvar en unes desenes el nombre de tumors de pulmó, mama, ronyó, pròstata i sistema nerviós que havien de tractar aquell any, i pels quals es podia disposar i fer servir certs medicaments i ja va tenir més de la meitat dels diners que calien per iniciar el seu projecte.

En relació al cost del menjar del conjunt d'Hospitals, tant el dels pacients com els dels malalts, sempre havia pensat que era excessiu. No es que en tingués gaire experiència directe, ni en relació a la quantitat ni a la qualitat del tiberi que allí es donava, donat que

a ell sempre li duien el dinar diferents empreses dedicades al “catering” de luxe. Però sempre, al veure la quantitat de la partida final, arrufava amb desgrat el nas. Així que un dia, rellegint un llibre biografia, de reivindicació, de la mare del neoliberalisme més salvatge i eficient, Margaret Thatcher, que era de lectura obligada en totes les escoles del país, trobà la referència a un projecte sobre l’optimització en la despesa alimentaria a Hospitals i d’altres centres públics. Via Internet, convenientment acreditat, va poder consultar l’esmentat document del projecte dipositat a la Càtedra Thatcher de Política Econòmica de Londres. En resum, coincidint amb el seu parer, allí es repetia fins a la nàusea que el cost alimentari en aquell tipus de centres, a càrrec dels diners públics, era massa gran. Es deia hipòcritament que havia esdevingut massa alt per a poder seguir pagant-ho. Que era indispensable i necessari abaratir-ho per a poder seguir mantenint l’estat de benestar que tant havia costat assolir. En aquells fulls manuscrits, que veritablement l’emocionaven, fins i tot els seus ulls s’enterboliren de llàgrimes incipients en un parell d’ocasions, escrits amb el puny i lletra per a la l’anomenada dama de ferro es defensava que, probablement, la millor idea era privatitzar-ho tot, llogar la gestió de la cuina i la dels menjadors, especialment a una de les multinacionals del menjar ràpid, que algun reaccionari havia batejat antigament com a menjar-escombraries, i així estalviar-se més de la meitat dels diners. Li va semblar una idea genial, digne d’aquella ment privilegiada, i d’aquesta manera ell va aconseguir dur a terme allò que la Thatcher no havia tingut temps de fer en el seu país, i que el seu trist successor no es va atrevir a dur a terme. I per evitar-se escarafalls i queixes ho va fer precedir d’una campanya on apareixien imatges de vaques i vedells que pasturaven, idíl·licament en mig del camp i de la natura, anunciant que gaudien de totes les garanties de qualitat i de denominació d’origen hagudes i per haver, quan el cert era que la carn produïda estava farcida d’hormones i productes químics i que les condicions

de salubritat i d'higiene dels soterranis on es desenvolupava la vida, si es podia dir així, d'aquells animalons, era del tot inexistent. Per a acabar-ho d'afaiçonar tot es va procedir a afegir al menú 4 amanides, amb productes vegetals que es cultivaven mercès a part de les aigües residuals de les esmentades granges bovines, i molt pa amb tomàquet per a donar el toc vernacle i nacional.

En resum, a la fi, tot comptat i acabat, amb el seu jardí, encara va fer negoci, podent desviar així al partit, a la direcció naturalment, part dels diners sobrants.

Va rebre diversos premis internacionals a la bellesa, a la inventiva, a la preocupació per a conjugar el medi natural i els interessos del progrés, dels ecologistes primaveres i fins i tot d'una associació de pacients que cregué en un principi que allò s'havia fet per a gaudi dels malalts d'aquell Hospital. Però ningú a part d'ell, d'algun convidat i de la gent essencialment indispensable per el seu funcionament i cura, s'hi podia ni aturar per a contemplar-ho. El cert era que, realment, només es podia observar des de dalt. Des d'on ell ara ho feia amb uns potents allargavistes de butxaca, que duia sempre dins de la corresponent funda a la cintura.

¡ Quin merder m'ha armat aquell imbècil i la seva puta!, seguia pensant. Prop de perdre el control dels seus nervis, enretirà lleugerament el faldó de l'americana, el mogué cap a la dreta, per a anar a cercar amb més comoditat la tanca de la funda on guardava els prismàtics. L'obrí i els tragué.

Malgrat la relativa llunyania, fins i tot sense l'aparell òptic, podia distingir en ple vol, pel color, la majoria de les aus o l'espècie exacta de les papallones més grosses. Li agradava amb especial reconèixer la merla blanca que tan li havia costat afegir a la seva col·lecció i també entretenir-se amb les capbussades estilitzades del blauet. En el cas d'aquest acolorit ocell, per a gaudir encara més de les seves proeses subaquàtiques, havia instal·lat en el llac d'aigua corrent de més de 100 metres quadrats de superfície,

procedent d'un rierol que havia anat a cercar al subsòl, on s'alimentava l'esmentat animaló, unes cameres sota l'aigua que podia visualitzar en una gran pantalla de cristall líquid, en un circuit tancat de televisió, des de casa o des de la feina. Fora del llac també s'hi podien trobar prop d'un centenar de petites cameres que s'agrupaven per distints sectors del jardí. Segons l'interès o la imatge que li'n interessava engrandir, en seleccionava alguna, que tot prest omplia tota la pantalla, i es deixava seduir l'esperit, gronxant-se entre la bellesa dels colors i de la vida en moviment.

En aquell moment, fora de casa i de l'oficina, només amb els esmentats prismàtics a les mans, cercava els dos exemplars de colibrís de pit roig, els darrers que es creia que restaven al mon, fins que els va trobar a prop de les grans flors on tan els hi abellia anar a libar. Gràcies a aquests moixons i a una bona centena més d'aquells animals rebia a més diverses subvencions d'organitzacions ornitològiques i conservacionistes internacionals.

La pupil·la de l'ull es dilatava concèntricament i satisfeta, com el diafragma d'una camera fotogràfica automàtica, de manera instantània, mentre la mirada es repartia entre els matisos calents del verd metàl·lic d'alguna ploma d'ocell, que escopia vius reflexes sota el sol, i el roig sangós de vermell viu d'una altra. I totes les faccions del rostre, les arestes dures de tot el seu cos, els músculs, es relaxaven. Per un moment, mentre durava el seu gaudi visual, es sentia com transportat en cadascun dels girs veloces, moviments compassats, o dins dels tons dels innombrables colors d'aquells éssers vius.

Aconseguia abstreure's totalment i, fins i tot, en aquells moments, arribava a pensar que només existia allò. Res més.

El so agut, molest, del seu localitzador i avisador de cintura el va fer retornar d'una manera molt poc agradosa a la realitat. En una mil·lèsima de segon tot el cos, la

musculatura responsable, va recuperar la tibantor i la tensió avinents a la situació d'alerta absoluta en la que es trobava.

Be, va pensar, ara ja no em tocarà esperar massa. La senyal acústica havia estat convinguda per comunicar-li que un dels convidats, el perillós, segons ell, aterraria a la part de darrera de l'edifici en uns breus 10 minuts. No volia, mai li havien agradat, de cap de les maneres, les visites sorpreses. Preferia preparar l'estratègia amb calma i cura. No volia deixar res a la improvisació. Tot, sempre, havia d'ésser rodonament perfecte.

De nou, un altre cop, de manera obsessiva, li va venir al pensament la mort d'aquella inútil i de l'espectacle que havia muntat el seu excol·lega. La història segons es reconstruí després, esdevingué de la manera més absurda i tràgica.

III. CAPÍTOL TERCER

L'embaràs es desenvolupava d'una manera adient. Ja es trobava en el setè mes i, per això, el marit decidí acudir a la reunió de treball que es celebraria a Madagascar. Gràcies als seus enginys voladors, eren només a 3 ó 4 hores de vol d'allí. I si hi havia alguna contingència no li seria difícil tornar.

D'altra banda l'Hospital, el millor del país, amb els darrers avenços i innovacions existents, es trobava tot just en el l'edifici d'enfront. A més el ginecòleg que s'havia encarregat del procés, i comú a la majoria de la gent de l'elit del partit, n'era el director. Així, que sense cap més preocupació marxà tranquil i confiat.

Ella, per la seva banda, malgrat els esforços que anava fent per adaptar-se a la nova situació, a l'ascens social que havia aconseguit, no deixava d'ésser una noia innocent i quasi ignorant que només 1 any abans encara vivia en una remot i gairebé perdut llogaret, d'un racó del tercer mon, on mai fins el moment havia arribat ni la llum ni l'aigua corrent. Tampoc sabia llegir ni escriure i per acabar-ho d'adobar tot just començava a parlar l'idioma del país que l'havia acollit.

El dia anterior ja s'havia sentit estranya. No era res precís, però tampoc podia afirmar que es trobés bé del tot. Era un malestar indefinit i li semblava que el volum del seu abdomen havia com canviat de forma, descendint fins i tot una mica en relació a la posició anterior. Aquella nit soparen molt, celebraven alguna cosa, i ella ho havia atribuït a aquella causa. Tot i que ja feia força temps que no li mancava de res tampoc el seu cos s'havia pogut avesar encara a l'abundància del menjar. D'aquesta manera ella ho atribuïa a una digestió pesada.

Quan la nau personal de dos compartiments del seu marit, amb el xofer corresponent, s'enlairava silenciosa per partir, va saber de forma instintiva que hi havia quelcom que,

definitivament, no anava bé. Vingueren de forma aguda unes fortes contraccions, seguides, gairebé l'una damunt de l'altra, que la plegaren i li feren emetre un gemec sord, mig de por, sorpresa i dolor. Tot seguit experimentà un augment d'aquell pes a l'abdomen, molt més enllà de la sensació del dia anterior, però en la mateixa localització. S'espantà molt. Tentinejant, amb la ma i avantbraç com aguantant-se el voluminós ventre, es girà, deixant la porta oberta, i es desplaçà cap al dormitori a fi d'agafar el transmissor visual per a comunicar-se amb el seu marit. Constatà però, cada cop més espantada, que havien oblidat de carregar el crèdit semestral i que ella no coneixia la clau personal que utilitzava el seu marit per a la recarrega immediata. Va ésser en aquell moment, quan arribava a la tauleta de nit i s'adonava que la pressió abdominal, en forma de contraccions, augmentava, que notà un líquid calent que li baixava per les cuixes i la part interna de les cames i els turmells per acabar fent un doll als seus peus.

Treien forces d'on no en tenia, aterrida, sense cercar o prendre cap document d'identificació o dels controls que seguia a la Clínica veïna, decidí anar-hi per trobar-se amb el seu ginecòleg.

Malauradament aquell no era un dia normal. Com cada 28 dies havien canviat tots els treballadors de recepció, guàrdies de seguretat i gairebé tot el personal sanitari de l'Hospital, ja que el contracte provisional de prova ja havia expirat i per norma es procedia el dia posterior a fer fora a tothom amb alguna excusa; que no s'havien acomplert el objectius establerts o justificant-se mitjançant algun d'aquells indicadors de resultats vermells. Així s'aconseguia, a més, no haver d'abonar cap subsidi de desocupació.

Ella no s'havia acostumat encara a trobar tantes cares noves, llevat el metge i la assistent de confiança, cada cop que hi anava, cosa que en el seu marit ni li mereixia ni

un pensament. Sempre havia anat acompanyada i el distintiu gris de comandament que duia el seu home al trau de la solapa no admetia cap pregunta de ningú, que no volgués perdre la feina abans de l'esmentat període de prova.

En aquella ocasió el recepcionista era un home, natiu del país, d'uns 40 anys, una edat ja molt dolenta i difícil per a trobar una feina de cara al públic, i que havia tingut el seu darrer treball, un altre contracte de prova de 28 dies, feia gairebé 1 any i mig. A partir d'un familiar ben connectat havia pogut optar a aquella plaça i per això se l'havia alliçonat d'una manera convenient.

Només tenien accés a aquella clínica persones de la classe dirigent, aquella que sempre parlava de les meravelles de la sanitat púbica però que feia dècades que no la freqüentava llevat que anessin a fer-se veure per a anar a saludar a algun conegut, i sempre que duguessin l'acreditació convenient. Per això, quan va veure arribar a aquella dona estrangera, sola, vestida només amb una camisa de dormir i un abric, encara que fos de luxe, amb sabatilles i envoltada d'aquella estranya olor i xampurrejant l'idioma del país, de seguida va desconfiar. Sabia d'algú que, li havien explicat només contractar-lo, tenint el seu mateix càrrec havia estat empresonat i comdemnat a treballs forçats durant 3 anys per a pagar el deute que havia contret amb una asseguradora privada de salut ja que havia permès que un pacient en aturada cardíaca, sense l'autorització convenient, passes al cubícul d'atenció mèdica on es va procedí a revertir el procés. Quan la supervisora administrativa, 3 dies després, va adonar-se que faltava aquest paperet de l'autorització, la despesa ja pujava a varis milers d'euros. Tot i que aquest fet no estava convenientment penat, el Fiscal General, "convidat" per les asseguradores, ja es va encarregar d'inventar quelcom a mida per a satisfer als seus amos que exigien recuperar, fos com fos, els diners gastats. A més, a partir d' aquest

antecedent, a partir d'aquell moment, es va decidir que allò no podia tornar a passar i que calia establir el circuit oportú que ho evités per sempre més.

Es va contractar a una empresa assessora, fusió recent de dues anteriors que es deien Peter Johanensen i Waterchurch & Stone and FaceHard, perquè per 2 milions d'euros establís un protocol d'actuació en aquests casos. Com era costum en aquestes operacions comercials d'assessoria, gran part de la despesa per a contractar a l'empresa era socialitzat, personalment, pel propietari de l'asseguradora que també ho era de l'assessora, pagant-se a ell mateix, mitjançant part dels diners que es rebien de la partida de sanitat pública que anava cap a la privada. És a dir un negoci totalment rodó.

Després d'un mes d'estudis, de desviar-se el pressupost en unes desenes de milers més d'euros sobre el pressupost inicial, es va decidir que es destinaria una nova partida de diners provinents de fons públics per que cada centre privat disposés d'un sistema d'ambulàncies, convenientment dotades, a fi que en situacions d'extrema gravetat poguessin traslladar a pacients amb perill de mort d'un centre d'aquests d'élite a un d'atenció pública i gratuïta.

Així que el recepcionista, ja amb la mosca darrera l'orella, temorós de perdre més que el lloc de feina, tan punt va entendre entre els sanglots de la dona que demanava ni més ni menys que pel director, no s'ho va pensar més i va avisar una ambulància per a fer el trasllat. No li va semblar urgent, tampoc tenia cap coneixement mèdic, i la senyora no semblava estar greu. Però la va veure embarassada i, tot i que sospitava que podria arribar a tenir problemes, va sentir pena per ella.

El sistema i dotació d'ambulàncies de luxe, implantat per l'assessora, s'havia desviat, ja des del primer dia, per atendre necessitats de transport i atenció ambulatòria privada. Per tot això es va haver d'esperar prop d'una hora que una ambulància "normal" aparegués. Des de que a principis del segle XXI s'havia racionalitzat i optimitzat, sota

un comandament coordinador únic, el tema del sistema de transport sanitari públic, per a limitar de manera dràstica la despesa, les morts de persones esperant atenció mèdica, en un lent però continu degoteig, ja havia arribat al miler. I no era per manca de diligència dels professionals que a més era la professió que patia dades més altes, no només de depressió i de estrès laboral sinó també de suïcidis, sinó senzillament per absoluta absència de medis. Havien estat fent força nombres i donat que els morts eren persones anònimes, que les denúncies eren convenientment arxivades per aquella mena de Fiscal General, tot plegat sortia molt a compte a l'hora d'estalviar diners a la despesa final.

El part no venia be, el prematur s'havia mogut i mostrava una presentació de natges, per la qual cosa era impossible aconduir-lo a la seva fi sense assistència mèdica especialitzada.

Ella mai hagués pensat que es podia patir amb tanta intensitat. A més instintivament, sense saber res d'aquestes qüestions, va intuir que quelcom greu estava succeint. No només perquè el procés s'havia avançat gairebé 2 mesos a allò que era normal sinó per que pressentia que hi havia quelcom més.

Un cop a l'ambulància, més d'una hora després d'haver acudit a la seva clínica pregant ajuda i atenció, es trobà que l'Hospital públic més proper, l'únic que atenia parts en una ciutat de més de 5 milions de persones es trobava gairebé a l'altra punta. S'havia considerat que concentrar tots els naixements en un únic i gran centre feia disminuir d'una manera important els costos.

Al cap de més de dues hores i mitja d'haver trencat aigües, arribava exhausta, gairebé moribunda de dolor i desesperació, a urgències del desitjat Hospital. Allí fou atesa amb la màxima celeritat, fent experimentar a tot el personal que l'anava veient i atenent, coneixent com havia estat la situació, un sentiment, una profunda esgarrifança,

d'infinita pietat i indignació. Ella anava pregant entre llàgrimes i gestos extrems de dolor que no deixessin morir el seu fill. Ningú entenia exactament les paraules que deia, parlava amb el seu idioma natiu, però tothom, al mateix temps, era capaç d'interpretar i comprendre el significat de la seva desesperació.

En pocs minuts s'aplegaren al quiròfan infermers, llevadores, ginecòlegs i anestesistes i pel tacte vaginal s'adonaren de la complicada presentació del nou nat, i que per la mida d'allò que tocaven que era prematur. A més en el moment de manipular-lo, amb èxit, per donar-li la volta i començar llavors a néixer varen trobar que estava totalment cianòtic i que estava patint un important sofriment fetal. Mentre l'extreien amb rapidesa l'anestesista va anar veient que les constants de la mare s'alteraven més i més, que el rostre d'ella feia una estranya ganyota, mig somrís mig alleujament, quan aconseguí veure fora l'infant blavós i que tot seguit tant les constants com l'expressió de la mirada de la dona es van perdre en el no res. El seu cor malalt, amb diverses valvulopaties de causa infecciosa, mai diagnosticades a la seva infantesa infeliç, havia arribat fins a on podia i s'havia rendit. L'anestesista inicià la reanimació càrdio-pulmonar mentre altre personal sanitari acudia al seu ajut, tot debades, mentre la resta de l'equip s'ocupava del setmesó.

Semblava impossible que estigués tan blau, estava patint l'absència d'oxigen pels doblecs del cordó umbilical al coll, i després de llibertar-lo i procedir a tallar-lo es disposaren a aspirar-li les vies aèries per a facilitar-li la respiració s'adonaren que cap dels dos aparells, aquell que sempre funcionava de manera intermitent i l'altra més antic encara però més fiable, normalment a la pràctica, estaven disposats a funcionar.

La suor va fer acte de presència en el front de tots. I els breus segons que durà l'agonia del nou nat, ja en trànsit de retrobar-se amb la seva mare en aquell més enllà que ningú sap ben be si existeix, explotaren dins de l'ànima de tothom en un lent i interminable

present que semblava no tenir fi. Tots restaren petrificats, muts, en una estona llarga fins que de cop la infermera que l'acollia, menut, entre les seves mans s'adonà, entre crits i sanglots de desesperació que el cos era ja tan sols com una beina buida de vida.

Ningú no oblidaria mai aquell dia. I més d'un va sentir en la pell de les galtes les llàgrimes més calentes que mai més, mentre visqués, sentiria. En un moment o l'altre totes les ments anaren a trobar-se en la imatge d'aquell gerent, que entre grans paraules, sobre els recursos limitats i tot allò que havien d'abastar, especialment el seu sou i els dels 15 "sub-qui–sap-que" que l'assessoraven i el protegien del món real, i també sobre les seves directives de contenció absoluta i de despesa zero. Tothom també era conscient que aquella no era la primera mort a causa de tota aquesta gran merda, d'aquesta bogeria comptable, neoliberal, metastatitzada en la gestió sanitària. Però sempre, abans, els hi havia succeït a d'altres. I en aquest cas la vida perduda era la d'un desgraciat i indefens nadó que mai s'hauria d'haver mort.

Malgrat que com tot ésser humà aprèn, molt aviat i des de molt petit, per necessitat de supervivència física i mental, l'habilitat de saber traspassar les seves culpes a algú altre, ni així, mai més, pogueren deixar de sentir que, una mica o molt, també era culpa seva. Que allò s'hagués pogut evitar.

IV. CAPÍTOL QUART

El marit, inconscient de la tragèdia que s'iniciava, volava tranquil cap a Madagascar. Un cop allí, prèviament a la reunió, qui sap si va arribar a pressentir res d'especial, va cercar el comunicador visual.

L'infeliç estimava profundament la seva dona. Vivia encara dins l'enamorament més embriagador, tot i que intel·lectualment era conscient que en el nivell social que ell ocupava no hi havia gaire lloc per aquell amor. Això mateix, les dificultats, l'anar una mica contra corrent, ho feien tot plegat una mica més emocionant i abellidor. Va sentir unes ganes boges de veure-la i parlar amb ella. A l'adonar-se'n que no podia comunicar-hi, va ésser llavors, que va saber que quelcom havia succeït. Sense pensar-ho ni un moment, sense acomiadar-se ni donar cap excusa a ningú, partí un altre cop cap a casa seva.

Apressà fins el límit al conductor del seu transportador aeri a fi que escurcés al màxim la durada del viatge. I va arribar just a casa per a rebre la trucada de l'Hospital on havia mort la seva dona. L'avisaven, piadosos, comunicant-li que anés allí urgentment que la seva dona estava molt malament. Va saber, pel to i les paraules del relacions públiques que s'adreçava a ell, que més que malament la seva dona era morta. I el nen?. Era massa petit per sortint-se sense la mare. I aquest pensament recurrent i dolorós el va anar torturant fins que una estona després va arribar al centre sanitari. Allí allò pressentit com a possibilitat certa esdevingué, finalment, certesa absoluta. I no li va costar gens anar cap a darrera en el temps i reconstruir la suma de despropòsits que ho havien precipitat. La inexistència de medis d'un Hospital que aquell mateix any havia guanyat el premi de disseny en arquitectura, rera les remodelacions arquitectòniques que havien costat el doble del pressupost del personal, medicaments i infrastructura sanitària

d'aquell any, i que només 15 abans era el de major producció científica a l'estat, havia esdevingut total. Hi havia hagut tanta preocupació en servar les aparences externes, tan poc en les veritables necessitats sanitàries de la població, que les mancances portaren a molts malalts, a molts dels professionals de la salut a un carreró sense sortida ni esperança.

Li van explicar amb tot luxe de detalls, per a protegir-se a l'adonar-se a la classe dirigent a la que pertanyia, en quin estat havia arribat la seva dona i que per això no pogueren fer res per salvar-la ni a ella ni al nen. Això, no n'eren conscients, només va fer que augmentés el seu dolor. Es va sentir l'home més miserable del món imaginant el patiment de la dona que més estimava, i que malgrat el seu poder social i polític, que n'era bastant, no havia pogut fer res.

Atordit pel brutal esdeveniment, confós, no va tenir temps de començar a racionalitzar res, quan una de les infermeres del quiròfan, per sentir-se millor i lliurar-se d'aquell fantasma de mort que no obstant la perseguiria per sempre més, al mateix temps per fer patir encara més un d'aquells a qui considerava especialment culpable de la degradació de la sanitat pública, li explicà el retard de les ambulàncies, la fallada dels dos aspiradors, el turment d'ella esperant durant hores l'atenció que precisava.

I fins i tot amb paraules falsament amables i de comprensió aprofità per engrandir, amb alguns detalls convenientment escabrosos, tot allò que havia succeït i d'aquesta manera furgar més i més a la ferida oberta.

I ell va romandre allí incapaç de moure's, de fugir, o de tapar-se les orelles, fins que arribà un moment que de sobte marxà precipitadament cap a la Clínica privada a demanar explicacions, deixant a la dona amb la paraula a la boca.

I el camí d'anada, absort en els seus pensament, dins l'anestèsia sobtada dels seus sentits, li va semblar com si no existís.

Poc a poc, metre baixava del transport alat, en la superfície de la tercera planta destinada a aquest fi, i on li esperava el director i algun acòlit, convenientment avisats des de l'altre centre, el dolor esdevingué ràbia i desig de tornar-se, de fer pagar algú, tot allò que havia passat. El director, els acòlits, el veieren venir, imaginaven quins eren els seus sentiments revoltats que necessitaven com a catàrsi l'immediat càstig d'algú. Sabien molt be que havien de fer. Fa temps elaboraren un protocol per afrontar una contingència com aquesta. Calia fer sentir al subjecte que es compartia el seu dolor, d'una forma tant personal i profunda, com ho podia sentir ell mateix i alhora oferir-li una víctima en qui podés descarregar tota la ràbia i tot l'odi que li creixia dins seu.

No hi havia cap dubte que eren professionals de veritat, especialment el director, així que a aquell home no li va costar gens ni mica provocar que els seus ulls s'omplissin de llàgrimes, que la veu se li trenqués i que semblessin reals els sanglots que compartiren mentre l'abraçava.

Ell, el pobre i dissortat infeliç, va quedar desarmat amb l'expressió de consternació i patiment del vell ginecòleg. Tot seguit, una vegada que li havia donat el temps just i indispensable per a que descarregués el seu dolor, amb suavitat, però amb decisió, trencà l'abraçada per tot seguit continuar amb la segona part d'allò que deia el manual destinat a afrontar aquestes contingències. Llavors, en aquell moment, quan el subjecte deixava anar el seu patiment d'una manera complerta, donat que li semblava que el compartia amb algú altre, que el seu dolor, que tot plegat importava a algú més fora d'ell, exactament llavors, calia posar-li rostre i nom, trobar un culpable adient, personificar un fet que no era més que el resultat de l'estat de les coses, perquè es pogués concentrar allí tota la ira, la frustració i el desig de venjança de l'afectat.

I com que es tractava d'una farsa calia representar-la el millor possible. L'home que acompanyava el director de l'Hospital, presentant-se com a delegat principal del Fiscal

General, del cap delegat i executiu del crim organitzat al país, li va comunicar que ja havien procedit a empresonar al porter nou. Que ell havia estat el culpable principal de tot. Que l'havien acusat d'assassinat per a denegació d'auxili, i que això li podia costar molts i molts anys de presó. Que fins i tot, si es comprovava que tenia algun antecedent, que previ al contracte havia amagat de manera fraudulenta, li podia costar la vida. Pensaven que el funcionari amb la seva negligència i crueltat era el culpable de la doble i desgraciada mort i que no s'equivocaven en jutjar-lo com si d'un assassí es tractés.

El jove dirigent, per primera vegada en moltes hores, es va sentit alleujat. Amb una mica de sort -pensà- mataran aquest porc. Fins i tot es va sentir feliç imaginant-se la imatge de desesperació d'aquell home, que podia contemplar per la televisió, quan li anessin a posar la injecció letal. Des de feia uns quants anys, primer a Estats Units, després a molts dels països d'Europa no només existia la pena de mort sinó que s'acostumava a retransmetre per la televisió. Es deia que era una mesura per amenaçar els criminals i a per a dissuadir-los de quin futur els esperava. Havia estat una de les idees del Fiscal General, gairebé improvisada en una de les freqüents videoconferències amb les que interrompia cada diumenge els partits de futbol de major rivalitat i difusió, i que li havia estat suggerida per aterrir a la gent del carrer, aprofitant al mateix temps allò de morbós que te la mort de qualsevol altre ésser humà per a la televisió i també per humiliar, estigmatitzar i destrossar la família dels comdemnats, que la majoria de les vegades eren simplement persones innocents que s'havien enfrontat d'una o altre manera a l'ordre establert.

Els criminals de veritat, convictes i confessos, els més sàdics i perversos eren massa útils pel sistema, per a mantenir la por, i sempre es trobava algun tecnicisme, alguna interpretació de les lleis ambigua i parcial, que els pogués allunyar de la mort. Llavors es desaven a pavellons especials, no necessàriament de per vida, d'on es treien en

ocasions assenyalades, quan la conjuntura ho fes precís i convenient. Quan senzillament alguna situació problemàtica feia necessari crear algun factor de distracció.

Amollant-lo, amb una comprensió que semblava afectuosa però que era totalment falsa, freda i calculada, envoltant-lo amb paraules i gestos de condol fingits, l'aconduïren a una sala on va poder veure per un monitor com portaven a aquell qui havien acusat de la mort de la seva dona i del fill dins d'una cel·la d'uns 25 metres quadrats on s'hi amuntegaven prop de 25 persones més. Era una de les moltes presons, gestionades de forma privada, on s'amuntegaven persones que s'havien atrevit a pensar diferent o també algun petit delinqüent.

Així, d'aquesta manera, aconseguien que una vegada identificat l'enemic, el culpable, aquell monstre extern que molt sovint necessitem els éssers humans i del que ja hem parlat, el dolor esdevingut ara odi, creixés i creixés i ja li fes totalment impossible la racionalització o l'anàlisi d'allò que havia passat.

Fins i tot es començava a sentir relaxat. A l'aigua que li havien donat, que ell havia begut com si es tractés d'un autòmat, i com aconsellava el protocol d'actuació en aquests casos, li havien posat un sedant, amb potent acció també ansiolítica, que poc a poc l'aniria relaxant, facilitant-li en poques hores la son.

El dugueren sol·lícits a casa seva i aquell dia no recordaria mai com havia arribat al llit on es va despertar gairebé 12 hores després amb la trucada personal del Fiscal General que, rera el condol, li anunciava que havien trobat indicis que el feien pensar que en el judici ràpid que es faria al capvespre d'aquell mateix dia, a l'assassí de la seva família, seria comdemnat a mort. També com es lògic, se li'n oferia per a tot allò que necessités. El seu nivell de consciència no n'estava del tot sencer, la droga produïa una calculada sensació d'adormiment i ressaca, i tot just va encertar a ensopegar dins del seu cervell

amb les paraules d'agraïment més convencionals. En el fons, més que res, allò que volia ell era dormir.

Recuperat de la son, apaivagat de la necessitat que en tenia, exactament 6 hores després, com aconsellava el protocol en ús, va rebre la trucada de la màxima autoritat del país, que li expressà el seu condol amb les paraules més càlides i sinceres, això li va semblar, que mai havia sentit. Confós com estava, el pensament fràgil i sedat, fins i tot es va arribar a emocionar. Eren unes paraules escollides, sobre la vida, els homes, la mort, el país, el deure i un demà ple d'esperança que tingueren la propietat de ficar-se li al cervell i donar-li voltes i voltes com un pensament obsessiu i recurrent dins el malson que reiniciava damunt del coixí, dins del llit.

Ja havien passat gairebé 24 hores que es trobava sota els efectes de l'hipnòtic, el seu cos gairebé ja l'havia metabolitzat del tot i segurament, en uns minuts havia de despertar trist però alleujat. Això era el que s'esperava que passés. Però no va anar així. Les paraules recurrents que encara li ressonaven dins del seu pensament tingueren l'efecte de desvetllar-lo de cop. S'aixecà esverat i una suor freda i també calenta, el va omplir tot d'una. Coneixia els bells mots que li havia recitat, més que dit, el màxim dirigent del seu país. En aquell moment, quan els havia sentit, no els reconegué. Tenia el cap massa espès i les paraules semblaven llavors, més que res, formoses lletanies, repetitives, hipnòtiques, adreçades al cor, als seus sentiments més íntims i personals.

Ho va reconèixer, de cop, perquè ell n'era l'autor.

Recordava quan difícil li havia estat trobar els mots precisos. Havien de seguir una cadència precisa, fins i tot un sentit profund i universal que s'avingués amb l'estat d'ànim que la droga havia configurat. Li calgué consultar els clàssics grecs i llatins, a Shakespeare, als russos i fins i tot les obres complertes d'aquell antic escriptor de la

Toscana que un dia arribà a creure's l'hereu espiritual d'algun dels 4 evangelistes cristians.

Ell, per la seva banda, sempre fou un escriptor frustrat, una mena de lletraferit extrem. I recordava com n'estigué de content pel resultat obtingut. Ara, en la seva persona, en la seva tragèdia personal, n'havia comprovat l'eficàcia. Reconeixia tots i cadascun dels mots que ell anà trenant al llarg dels mesos que en tingué necessitat per aplegar-los finalment tots, en dedicació exclusiva, per a acomplir l'encàrrec.

I des d'aquí va arribar al record que el seu treball, la seva aportació, formava part d'un protocol complex, elaborat per un grup d'especialistes en medicina, psicologia, psiquiatria, filosofia i religió per a conhortar i manipular els sentiments d'una persona que hagués patit un succés extrem i que per la seva significació social, amb la seva reacció descontrolada podia arribar a esdevenir perillosa pel sistema. Ell amb la seva aportació literària havia fet amb miques de paraules, idees i mots entrellaçats, una síntesis de les màximes creacions de l'esperit humà, quan cerca el significat i l'esperança dins de l'existència humana.

Recordà també les sessions a les quals assistí. I d'aquesta manera, anant cap a darrera en el temps, va recordar allò d'explícits que havien estat els psiquiatres amb la durada de la droga i en el moment precís que era més adient que unes autoritats reconegudes, via telefònica, manipulessin la ment, temporalment i convenient limitada, de la persona en qüestió.

Li vingueren al cap les expressions, les llàgrimes de condol, els contactes perfectament mesurats i conscients que li dedicaren a l'Hospital. I també les paraules del vell sacerdot, que havia trobat a les sessions conjuntes del protocol, que esmentava la necessitat de crear, d'imaginar, de fabricar un culpable, algú innocent que pogués absorbir i personificar totes les culpes. Que pogués personificar el mal amb majúscules

El conscient col·lectiu de l'ésser humà encara no havia superat, no n'era capaç, la dualitat be i mal. I aquell que fos escollit com a personificació del mal havia de rebre un càstig exemplar. Com per exemple la mort.

En aquell moment ho veié clar. Va veure que havia estat víctima del seu propi engany, de la seva pròpia mentida. I va saber que, al mateix temps, la seva família també havia estat víctima d'aquella societat salvatge, neoliberal i globalitzada on només hi havia espai pels diners i l'especulació. La resta ja no tenia cap significat. L'ésser humà, els valors ètics o religiosos, les emocions o els sentiments no tenien ja cap valor, havien passat a ésser unes convencions socials que només tenien significat real a la vida de la immensa massa dels desfavorits.

Un cop despert d'aquell son ,induït farmacològicament, es va sorprendre, adonant-se, que veritablement es trobava bastant bé. Podia pensar en tot allò que li succeí en les darreres 72 hores i li semblava que tot hagués passat força més temps ençà. Deu ésser un efecte secundari de la medicació -va pensar!.

I per primera vegada en tot aquell mal son va sortir de dins d'ell mateix i va esguardar tot allò que l'envoltava a casa seva. Les fotos d'ella, arreu de la cambra comuna, la seva roba, les sabates per les quals sentia delit i que aviat havien omplert més d'un armari, i d'una manera molt especial la seva olor. Aquella fragància característica a frescor, a net, que ho omplia tot. Recordava haver-li regalat algun cop algun perfum de marca. I va somriure, també per primer cop en moltes hores, tot recordant que sempre, rera unes primeres hores on predominava la potència del perfum nou, poc a poc, l'essència bàsica de la seva pell retornava i acabava d'imposant-se.

Va recórrer, amb el record, en breus i ràpids segons, tota la seva història d'estimació, aturant-se una mica més en la mena de meravella d'amor físic que havien compartit. Ho podia sentir, encara fresc i com a recent, a cadascuna de les papil·les gustatives de la

llengua, en tot el tou dels llavis, a les dents i en els milers de filets de terminacions sensitives de la pell. Tota ella tenia un gust diferent, característic i propi. Racons que li sabien a ortiga de mar amb un toc, lleu, de gessamí i més enllà, d'altres que li avenien el gust de l'espígol, de l'aigua ferruginosa de riu i del pa. Era una part del seu misteri, de tot allò que l'encisava d'ella fins a l'infinit. I l'esguard rodó d'aquell ulls!. Deu meu!. La imatge més perfecte i immutable de la natura primigènia i del verd. I recordava el seu somriure burleta i satisfet, quan després de la segona o tercera abraçada l'esguardava fixament a aquells ulls, endins, meravellat, com qui troba sota la seva mirada el primer arc de Sant Martí o el so del vent, del tudó que fuig, d'un camp de tiges plenes de blat.

I arribà al record precís del moment, quan varen saber, que es digueren, que esperaven un fill. S'adonà llavors que, probablement, la droga no era tan forta i perfecte. Les llàgrimes que s'estenien galtes avall, que li omplien de secrecions incòmodes el nas, aquell dolor i encongiment característics al pit, havien retornat molt més fort que abans. Llavors, va saber que tot allò havia acabat. Per sempre, va pensar. I aleshores decidí separar i servar la nostàlgia del seu amor, la felicitat assolida, tots aquells sentiments propis i profunds, d'anada i tornada, compartits, en un espai gran del seu cervell. D'aquesta manera, a partir d'aquell moment, el record l'acompanyaria, plaent, li faria somriure l'ànima i bategar de manera compassada el cor.

I mentre, la part del cervell pràctic, aquella que mesura i calcula, l'empraria per a la venjança i per retornar amb precisió el cop mortal rebut.

Va retornar les trucades rebudes, les d'alt nivell, i s'apressà en fer-ne unes altres, les seves, i a retornar al seu treball de Portaveu Oficial de l'Eficiència Externa de la Sanitat Pública. No deixava d'ésser un gran i cruel sarcasme que aquest fos el seu càrrec dins del govern.

I tot allò ho feu en un temps record. Tothom se'n feia creus, i s'admirava de la ràpida i eficient recuperació. Va rebre molts d'elogis i semblava que, d'una manera prodigiosa, ho havia superat tot.

Per les nits, en bona part de cadascuna de les seves hores, començà a treballar incansable i motivat. El seu pla era senzill. Quan tingués els mots adients i preparats, ell mateix havia experimentat, de manera parcial, la força que podien assolir les seves paraules manllevades als homes que més havien après del més profund de l'ésser humà, demanaria permís a l'autoritat competent per parlar en una videoconferència de les excel·lències del sistema públic i de tot el bé que estaven fent a la gent.

D'aquesta manera, ben plantejat quin era el seu propòsit, només en un mes, va preparar dues conferències paral·leles, amb un idèntic començament, donat que una havia de passar una censura oficial prèvia. Aquesta censura s'havia restablert l'any 2004 per a control de tots els documents que s'havien de fer públics. Així començant per una part escaient que li permetés un marge de temps suficient per a sorprendre els censors que fins i tot havien procedit, en contades ocasions, a interrompre alguna comunicació si en algun moment s'allunyava del dogma.

Confiava que en tractar-se d'ell i després de sentir-ne els primers mots, s'oblidessin de controlar el seu discurs. En coneixia uns quants de censors, sabia el molt obsessius i malaltissos que arribaven a ésser en la seva feina, però també era coneixedor que en el fons no eren més que uns grans dròpols.

Aprofità fins i tot el partit de màxima rivalitat, de màxima difusió. El futbol, tot allò que l'envoltava, continuava essent l'eina de màxima alineació i estupidització mundial. L'esmentat esport, però, s'havia sofisticat encara una mica més. En aquell moment, i des de feia uns quants anys, ja s'hi podia assistir gratuïtament. Estava subvencionat per diners públics pel seu interès nacional, tot i que els seus beneficis indirectes eren

plenament i completa privats, i es permetia, més que res s'afavoria al màxim, la violència dins i fora del camp. I el normal era que, d'aquesta manera, hi haguessin una mitjana de 50 morts per partit, a més dels innombrables ferits, greus o no. Tothom jugadors, els àrbitres que anaven armats per si havien de defensar-se, públic i policies s'empraven a fons i així s'aconseguia que el poble es desfogués de la frustració secundària als problemes corrents i veritables i fomentar, d'una manera especial, la divisió i l'odi entre els desfavorits.

Normalment el procediment era interrompre el partit, en la darrera mitja hora, i d'aquesta manera tothom havia de restar pendent, escoltant allò que els hi deien, els hi interessés o no, per a saber en quin moment continuava el joc.

Va començar, com suara hem esmentat, emprant mots i conceptes que semblaven anunciar que no diria res de nou. Que es mantindria dins de la tònica i del missatge habitual. Una mescla estudiada entre triomfalisme, autocomplaença, exaltació de la pàtria comuna i negació dels problemes reals i evidents. Sempre, des de feia més de quatre dècades, se'n havien sortit seguint amb aquest mateix esquema de mentides i de manipulació. Així que va continuar amb aquest to, però sense excessos, per evitar també que cap fanàtic convençut s'hi enganxés massa. Fins i tot, més d'un dels que el coneixien, abans de la desgràcia, pensaren que ja no era el mateix, que havia perdut certa força i capacitat de convenciment. I aquests, com també els censors, tancaren els aparells calculant tornar als 23 minuts exactes. Ells eren mereixedors del privilegi de saber exactament el temps que duraria el discurs del dia. Així podien aprofitar molt millor el temps.

Ell sabia això, totes aquestes coses, i en el moment que ho va considerar convenient, quan duia aproximadament 10 minuts de paraules velles, caduques i gastades, aquelles de sempre, feu de cop un brusc gir en la seva narració. Va començar, implacable i sense

pietat, a fer-li's avinent, a tots aquells que l'escoltaven, la veritat. Arribant fins i tot més enllà de la veritat que ell sabia que era suportable.

Els hi parlà que el món, sota l'aparença d'una altra cosa, havia esdevingut un espai únic i molt més homogeni del que mai havien pensat i que ja estava del tot controlat, de forma total, per dos centenars de persones, que continuaven creant guerres, fomentant les malalties a certes parts del món, evitant que molts podessin mai viure millor, és a dir, estenent la mort arreu, per a fer-se encara, cada vegada, més i més rics.

Que els éssers humans pertanyien ara a dues úniques classes, els criminals i aquells privilegiats que els ajudaven i la resta, la gran massa dels ingenus. Aportà imatges i documents que ho corroboraven tot, també les estratègies de mentida seguides. Els hi digué, anomenant-los "estimats pobres estúpids" si mai s'havien preguntat perquè la major part de la gent que coneixien morien ara abans d'arribar als 70 anys, fins i tot molt abans, quan els seus avis i pares ho feien gairebé tots passats els 80.

I els hi va mostrar i explicar les estadístiques on els privilegiats i els còmplices tenien una esperança de vida propera als 100 anys. També quina funció específica desenvolupava la mena de Fiscal General, qui havia ajudat a fer assassinar, legalment, en els darrers 20 anys a varis milers de persones i dels quals es sabia que més del 98% eren del tot innocents. Que la immensa proporció de criminals múltiples i reincidents havien estat convenientment protegits, fins i tot estimulats en els seus crims per a perpetuar la por i l'ordre establert dins de la societat.

Sabedor del limitat del seu temps, no s'estengué en detalls i va acabar, tot deixant-ho pel final, el seu cas personal. I en aquest punt s'hi va emprar molt a fons. Va descriure amb sentiment extrem i calculat la immensitat del dolor i de la solitud que la seva dona havia petit abans que, misericordiosament morís rera haver albirat en el darrers segons de vida al seu fill. Aquell que també havia de morir per la manca del material mèdic

més elemental, mentre es gastaven els diners necessaris per això en flors, aparences decoració i disseny.

També explicà que des de feia més de 50 anys si anaven a un o a un altre Hospital del país, segons els comitès d'experts dels gestors en qüestió, la seva esperança de vida, en el mateix procés, irreversible o no, podia tenir una mortalitat de més d'un 30% superior a la mitjana de tota la comunitat.

I reblà el clau i el temps, amb crueltat extrema, retornant als infants i explicant, amb detalls, i fins i tot amb imatges, com s'aprofitaven al mercat negre els cossos d'aquells desgraciats infants. Aquesta darrera, impactant, part fou la que retrobaren tots els implicats, els privilegiats i els censors quan tornaren per visualitzar els darrers moments del futbol.

I a tota aquella "genteta" els hi va dedicar aquell dispar de pistola que li travessa el cervell, travessant prèviament el paladar, mentre el seus ulls i el seu cor els hi deia als seus, ja morts, espereu-me, ara vinc.

Es va fer un gran silenci. En el camp de futbol i a les cases. Era massa horror, fins i tot per allò que havia esdevingut aquella societat. I tot d'una, a l'ensems, els jugadors marxaren del camp i a les cases es tancaren tots els televisors.

D'aquesta manera, a partir d'aquest moment, d'un manera generalitzada, es va anant prenent consciència que les qüestions relacionades amb la salut, amb el fet de viure mateix, feia molts anys que havien empitjorat i que ja s'havia tocat fons. Des de dins del sistema i fins i tot, amb ràbia, des de fora, la gran mentida, el gran edifici bastit d'aparences i poca cosa més va començar a trontollar i a desmoronarse com si d'un castells de cartes de taula es tractes.

L'alarma i la commoció fou tan generalitzada que fins i tot la repressió, dins d'aquell parèntesi de confusió, va restar paralitzada i per tant inoperant. Fins i tot algun dels

gestors es van adonar que potser s'havia anat massa lluny. Va semblar com si es volgués anar cap a endarrera, cap als principis del segle XXI, quan tot sovint les formes i les aparences, el que diran, feien de fre i moderaven la falta d'escrúpols de bona part dels polítics, de la mateixa manera que la resta dels presents en un bar exerceixen un efecte de moderació sobre la beguda i el comportament del bevedor habitual compulsiu. Aquell que es tan perillós quan beu en soledat i que sap que ningú el veu.

V. CAPÍTOL CINQUÈ

En un racó de món, després d'haver superat aquell excés de feina i desesperació que l'havia estat a punt de costar quelcom més que la salut, el vell científic s'esborronà en adonar-se a on s'havia arribat. Va sentir una immensa vergonya, pròpia i aliena, i en un esforç, que feia dècades que no feia, es va concentrar, cercant en el seu pensament els viaranys per a on, com, s'havia arribat a aquest punt. Era conscient que no havia estat d'un dia per l'altre, que només un procés molt pausat, pervers i continuat podia haver aconseguir uns resultats tan sòlids i establerts.

Va recordar, i en el seu pensament es va present el nom d'un autor anglès, el títol d'un llibre en aquest mateix idioma, que analitzava, i en feia miques molt petites, d'una manera tan minuciosa com es pot disseccionà una peça anatòmica en una lliçó pública d'aquella assignatura bàsica de medicina, allò que havia fet, millor dit executat, la senyora Thatcher, en nom d'allò que anomenaren el neoliberalisme, en tots i cadascun dels aspectes socials, econòmics i de salut del Regne Unit. Una obra que va gaudí d'un impacte important i les edicions es succeïren l' una darrera de l'altre, permeten la catarsi col·lectiva i reflectint potser, la tremenda frustració d'una societat que un dia s'havia adonat que havia perdut, probablement per sempre, en nom del benefici d'uns pocs, un benestar social i especialment un accés a la salut que l'enorgullia. El llibre, en l'apartat que descrivia la magnitud i el procés de destrucció del sistema de salut, era molt clar i esquemàtic. Sabia que l'havia impressionat, molt i molt, especialment quan s'havia adonat de les terribles semblances amb el model que s'estava aplicant en el seu país. S'aixecà delerós, el cor bategant com feia temps no li bategava, el pensament actiu com feia temps que no li estava, per a anar a cercar el llibre entre els prestatges de la llibreria. No va trigar gaire en trobar-ho ja que sempre s'havia ventat, tant del seu ordre

i pulcritud com de la seva estimada biblioteca. Allí tenia, era conscient que hi servava, molts dels millors moments de la seva vida. Aviat va aprendre que llegir no era el mateix que viure, però alhora va saber que fer-ho afavoria i engrandia el pensament, la tolerància i el coneixement del món, dels homes i d'un mateix. Fou conscient que certes obres, els sentiments i intencions d'aquells que les crearen, l'havien trasbalsat d'una manera perenne i profunda.

Obrí el llibre, va cercar l'índex i especialment les planes adreçades a la salut. I va llegir:

"...Salut

Les pensions i l'habitatge no foren les úniques àrees exposades a les forces del mercat. Serveis que des de sempre havien estat intocables, gairebé sagrats, arribaren a estar també subjectes del gran experiment.

El Servei Nacional de la Salut es va crear com un monopoli de proveïdors d'aquesta mateixa salut. El seu pressupost va ésser fixat centralitzadament i una xarxa de professionals assegurava que els pacients només aconseguirien tractaments cars en hospitals si abans s'havien esgotat tots els altres mitjans. Així doncs, els metges feien de porters o de filtre entre el malalt individual que demanava el millor tractament possible al preu que fos i l'anomenat proveïdor dels serveis que seria, d'altra banda, proposat mitjançant un compromís financer públic, en un concurs d'ofertes obert i sense límit.

Arribats a aquest punt, s'ha de dir també que aquesta reorganització sanitària tampoc era necessària sota cap aspecte. D'una banda la Gran Bretanya estava casi a la cua de la taula dels països europeus en la despesa en matèria sanitària. D'altra banda d'altres importants indicadors de salut, com l'expectativa de vida britànica i la incidència de les malalties cròniques, eren a la meitat del ventall mundial.

Fins aquell moment el tractament havia estat gratuït en el lloc d'utilització, i tothom sabia que l'atenció mèdica era a l'abast de qui la necessités i en el moment que la necessités.

Encara que podia haver-hi lleus variacions entre les zones i Hospitals, i que algunes persones innobles tinguessin determinats "interessos creats" en assegurar-se que hi continuessin havent llistes d'espera com un incentiu als tractaments privats, el sistema funcionava raonablement bé. Era relativament barat, eficient i ajudava a tenir un poble sa. Però això no va ésser prou pels idealistes dels curs del 79.

El Sistema Nacional de Salut (SNS) no va néixer pensant amb els principis del mercat. Havia estat el seient del col·lectivisme igualitari i com a monopoli que era havia d'ésser necessàriament ineficaç. Es va dir que el SNS no havia hagut, no havia tingut, la necessitat d'haver de competir per a proporcionar tractament ni atenció sanitària. No hi havia existit cap sobre pressió en el sistema per què aquest hagués de produir a un preu més baix i tampoc ocasions per les quals "productors" eficients poguessin fer mes negoci o expandir-se.

Així el SNS va ésser reinventat i posat sota les lleis de mercat, pensat i influenciat per les fallides i errònies "teories USA", que van comportar una genuïna i veritable crisi al inflar artificialment els costos sanitaris. Però aquest no era el cas britànic. I aquesta no va ésser la primera vegada que un model americà es copia i s'aplica malament pel Dret britànic.

El impressionant poder del estat britànic es fa palès en moments com aquest. El govern insistí que els canvis proposats eren universals; no va haver-hi cap provatura de la idea en cap regió en particular. No es va escoltar cap argument que fes modificar al govern la seva posició. Tampoc es va deixar a les institucions mediar en el tema dels canvis. Varen ésser introduïts brutalment i per a tothom. Els proveïdors de salut, com els

hospitals, van ésser classificats com productors que havien de competir pel negoci de la sanitat davant d'aquells que oferien pressupostos. Aquests eren els Metges de Capçalera o Metges de Família (MF) i autoritats sanitàries regionals qui feien contractes amb els productors. Els MF podien optar a controlar el 80% del pressupost per càpita situat en la seva practica i gastar-ho en els seus pacients per assegurar un servei-cost més eficient. A aquests se'ls anomenà doctors "fund-holding"(propietaris de fons o cabals).

Els resultats reals, on poder mostrar la d'eficiència, son difícils de valorar, majoritàriament perquè el govern refusà divulgar les estadístiques adients. Però és obvi que l'accés a la sanitat va arribat a ser notablement desigual.

Els hospitals firmaren contractes amb els MF "fund-holding", i després era obligat acomplir-los. Això significava que els MF "fund-holding" tenien prioritat a l'hora de reclamar recursos dels hospitals pels seus pacients enfront dels MF no "fund holders". Hi ha una creixement evidencia d'aquesta propensió i diferència, gràcies a les memòries anuals dels Hospitals amb continues i rutinàries referències dels "non-funding holding MF" respecte al subseqüent any financer. En la foscor d'aquest nou llenguatge, fou finalment el malalt qui pagà el preu a l' hora de la realitat.

Però en el cas de que tots els MF arribessin a ser fund-holders hi continuava havent una estructura no equitativa, donat que els termes dels contractes individuals diferirien molt entre ells. Els malalts amb tractament llargs i elevats pressupostos es beneficiarien de la habilitat compradora del seu MF, especialment si vivien en una àrea d'elevat poder adquisitiu, semblant a una barriada de nivell mitjà-alt on els MF podien assumir el pagar més pels serveis prestats a on els hospitals podin estar més disposats s donar-los, calculant que les peticions serien menors que en les àrees més pobres i menys saludables. A la vegada, l'accés a la sanitat per part dels pacients dependria de com els

seus MF aconduïen els seus beneficis. Per exemple, un MF ansiós d'elevar els seus beneficis voldria oferir la sanitat més barata possible. A la vegada els hospitals es veieren forçats, per la lògica competència, a especialitzar-se en línies de medicina "profitoses" en les que tinguessin un avantatge comercial comparatiu. L'Hospital general intentant subministrar a un ampli espectre de medicina a la seva localitat es va trobar, ell mateix, sota una creixent pressió dels especialistes competidors, sovint molt lluny uns dels altres, que oferien cirurgia del cor, per exemple, a un preu competitiu. Es veieren per tant, forçats pels fund-holders, a fer baixar el seu propi preu, tot disminuint de manera secundària la seva capacitat d' oferir altres serveis, o no oferint la seva continuïtat, degut a la manca d'economies d'escala com el proveïdor més eficient. En tots els mercats hi hagué una tendència a concentrar i a especialitzar-se. I el mateix es donà en el món dels hospitals.

L'expectativa d'ésser tractat prop de casa, o fins i tot d'ésser tractat relativament de pressa, esdevindrà molt més remot. L'accés als hospitals i als metges progressivament esdevindrà depenent de la medicina general de l'àrea d'influència d'on un viu, la política dels seus MF i la seva habilitat per a negociar contractes amb els subministradors. La no igualtat en la provisió de la salut es farà molt més acusada, i la salut dels pobres esdevindrà molt pitjor. Això reflectirà per si mateix la minvant capacitat de treballar, el increment de l'aïllament de les àrees on ells viuen i una més gran despesa publica secundària per a tractar d'alleujar la pèrdua assolida. La recerca d'una major eficiència sanitària, a través de les lleis del, mercat tindrà a la fi un resultat altament contraproduent.

[*The State We're in* by ***Will Hutton***]

Va tancar el llibre. Va fer una profunda inspiració i el cos, poc a poc, va anar desentumint-se i expansionant-se amb certa mandra, després que les limitacions que la lectura i la concentració que comportava, acabaren. En pocs moments els ritmes normals, fisiològics, d'una persona en vigília, anaren reapareixen. I de bell nou va fer una profunda inspiració, potser era un sospir, mentre es deixava caure, totalment abaltit, en una còmode i gastada butaca.

Tot tancant els ulls, com qui albira les planes impossibles d'un llibre que serva imprès en les pròpies circumvolucions del cervell, en forma de milers de neurones agermanades, va pensar que ara ho veia clar. Recordava com havia començat tot en el seu país. Rera molts i molts anys, rera un malson brutal i aterridor, es va poder començar a parlar de llibertat, democràcia i d'altres vells i bells mots que anaven molt més enllà de les paraules. I fins i tot del significat que encabien. És a dir l'essència més pregona, l'esperança en el futur que pot anhelar tot ésser humà.

En aquells anys, rera aquell temps fosc esmentat, tothom es va esforçar en ésser millor, també en semblar-ho, d'allò que mai havia sigut. Molts veieren que aquell era potser el moment de treballar per allò pel que havien lluitat. Pensaren, digueren en veu alta, que tot seria diferent, i alhora més proper. Una de les fites inicials seria la descentralització, l'apropament de la gestió a les persones que havien de rebre-la.

Una de les qüestions prioritàries fou la sanitat. I ho fou perquè, senzillament, tot estat centralista creava de manera automàtica grans desigualtats a les zones de la perifèria que eren tan fàcilment evidents per la ciutadania com ho podia ésser el principi de la seva correcció. D'una manera o altre interessava, tant com a eina propagandista que com a estri polític de suposada sobirania. El pastís era massa suculent i la golafreria, l'ambició i la imprudència tan gegantina que els aprenents de polítics no es fixaren massa amb els recursos necessaris i indispensables, que l'estat central cedia, per a dur

el seu projecte a terme. La raó primigènia era que es volia, amb gran ànsia, el poder polític que emanava de la gestió sanitària, costes el que costés i sense que importés res més. I la conseqüència va ésser un deute que amb poc temps es faria exorbitant i rècord absolut al país.

En aquests moments és difícil saber, amb precisió, allò que pensaren. Probablement que ja es solucionaria sobre la marxa. Així va reconèixer, gairebé 20 anys després, aquell metge octogenari, que fou gestor i protagonista principal del desenvolupament d'aquell projecte ,reconegut per un mal geni tan furibund i dèspota, tan poderós, que fins i tot s'havia perpetuat en els gens d'alguns dels seus fills, també metges.

Sens dubte que es van fer coses bones. No reca a ningú reconèixer-ho. No porta enlloc negar-ho. El panorama de la salut pública al país era tan desolador, la gestió que portaven un nombre considerable de funcionaris prepotents i migràdament formats en la matèria tan nul·la, que el repte es va agafar amb ganes i amb molta il·lusió. Era gairebé impossible no fer-ho be.

Els resultats es feren evidents aviat. La ciutadania anava percebent, dia a dia, una millora tant en l'amabilitat de l'atenció com en l'apropament relatiu en la satisfacció de les seves necessitats. L'esforç i la efectivitat que s'esmerçaren, encara avui, són dignes d'elogi. No obstant, s'havia bastit l'edifici amb els fonaments, els pocs diners transferits per al finançament sanitari, dins un terrenys pantanosos i en conseqüència poc sòlids. D'aquesta manera, molt aviat, els novells cadells de gestors, en funció del color de la seva samarreta política, es veieren superats per un dèficit que del no res va pujar gairebé cap a l'infinit. Al mateix temps anaven surant més i més necessitats i alhora es començava a fer-se evident que sempre s'anava enrera de la seva satisfacció o del seu acompliment final.

Coincidint en el temps la necessària millora de la Sanitat Pública succeïa dins d'una societat civil que, representada per a la burgesia de classe mitjana i alta, des de temps immemorials, s'havia anat arreglant sola les necessitats, de tot tipus, amb les que anava topant. Encara que fos pagant dos cops per una mateixa cosa i en aquest cas per un mateix servei. Era una societat civil forta, amb uns ideal i projectes propis, un estil de vida, que la feien molt diferent a la burgesia d'altres parts de l'estat. Aquesta diferenciació, l'ésser diferents, era una causa que encara donava més esperó i força a l'hora d'extremar els signes externs de la pròpia idiosincràsia, dintre de la qual s'incloïa un idioma propi.

La sanitat era l'exemple perfecte d'aquesta estranya i característica vocació del doble pagament. En aquest peculiar estat de coses varen coincidir unes assegurances o mútues privades de salut, amb molt arrelament social però una limitada capacitat en infrastructura cientificotecnològica, amb un sistema públic que tan sols començar a posar-se al dia de totes les mancances i necessitats que acumulava al llarg de 40 anys, ja s'apropava al col·lapse com a conseqüència de la poca cura en la previsió de la negociació del finançament.

Tot i els greus problemes de diners que s'han esmentat amb anterioritat es va pensar que, ja que no es donava a l'abast a l'hora de posar al dia la sanitat pública, probablement, seria una molt bona idea "ajudar-se" de la privada, estructurada en Mútues, perquè col·laboressin en la necessària normalització. Deien entre ells, perquè així ho pensaven i simplement perquè no arribaven a més, que quin immens desgavell seria que tots aquells que acudien de manera regular a alguna d'aquestes mútues, un dia de cop, sol·licitessin ésser atesos a la pública. Una manera d'evitar-ho, de col·laborar per a que aquest gran i perillós transvasament mai es fes realitat, seria establir concerts econòmics amb aquests centres. De manera secundària s'aconseguia també tenir força

contents una sèrie de persones, de certa rellevància social, que estaven ideològicament properes al partit governant. Molts d'aquests, la majoria absoluta per ésser més exacta, aprofitaren llavors per dur a terme una mena de doble comptabilitat, en el sentit de que facturaven tant al pacient, a través de la seva assegurança, com a la sanitat pública, en comptes de facturar-lis tan sols els pacients externs a l'esmentada Mútua. Així es convertí en pràctica habitual acudir a aquests Hospitals duent a la ma tant la targeta de mutualista com la cartilla del sistema públic. Això, tot i que no era prou legal ni net, era de domini públic, i a la fi acabava satisfent els interessos pecuniaris dels del mateix bàndol i mantenia una convenient fidelització. A la vegada es limitava, en part, la creació d'una necessària infrastructura, fent avinent el refrany "Pa per avui, gana pel demà". Assegurava així que mai podés arribar a faltar els negocis pels amics i a la vegada podia ésser un carreró de sortida per a la molt depauperada, econòmicament, sanitat pública.

Arribats a aquest punt, estant així d'espesses les coses, es varen començar a cercar solucions al problema de la manca important de diners, encarant-lo des de diferents perspectives per provar d'arranjar d'una manera efectiva la papereta. Una de les vies fou començar a pidolar, de forma poc seriosa i convincent, els mínim de diners que s'haurien d'haver aconseguit en un principi. El principal problema fou que es va començar a fer més de mitja dècada després d'aconseguir els anhelats traspassaments. Els funcionaris de l'Estat central, que encara se'n reien, en la intimitat i en aquell mateix idioma, de la potineria i la curtedat en la capacitat de negociació dels perifèrics provincians, respongueren que res de res. Que els acords ja estaven escrits, que totes les "peles" necessàries ja s'havien calculat al cèntim, i que no era bo pel procés democràtic i de descentralització tirar-se cap a enrere amb allò pactat. Què dirien, què pensarien la resta de Comunitats, que ara la miraven i l'admiraven?. Ells sempre havien estat els

capdavanters en tot i no era ara el moment de fer-se enrera. I a més, no portaven tants anys demanat, exigint, la possibilitat de gestionar-se per ells mateixos?. Que ara fossin conseqüents i aprenguessin a optimitzar, paraula "totem" de la religió neoliberal, allò que tenien. Que en un futur ja es veuria. Que no era un tema tancat, però que aquell no era el moment. D'aquesta manera, pendents que arribés el moment, enceses totes les alarmes amb indicadors vermells, tots fent pampallugues, s'estengué arreu la consigna que no només no s'havia de superar en una pesseta cap pressupost sinó que calia intentar fer minvar una mica l'enorme dèficit preexistent.

Així, sortits del no res, com a bolets corcats dins d'una tardor massa plujosa i ventosa, amb mig curs mal fet i pitjor païtd'una gestió basada en el sistema Thatcherià, que ja començava a fer aigües i a destruir el sistema públic de salut anglès, sorgiren desenes i desenes de funcionaris fidels al règim. Foren reclutats entre l'excés de producció de metges i entre les escorrialles dels més negats d'altres professions. Ho basaren tot en el sistema del "no" i del "no hi ha diners". Ells mateixos varen ésser els primers sorpresos de veure que amb aquestes dues frases, també amb l'exhibició d'un autoritarisme, que si bé no estava de moda, encara es portava ben incorporat al conscient col·lectiu, es podia sortir ben lliurat de tot problema i situació. Alhora s'anaren creant innecessaris i paranoics càrrecs de supervisió de la feina i despesa dels altres, fornit per encara més persones fidels al partit, que estalviaven així 5 pessetes dels pressupostos anyals, esdevenint a la fi el menjar del lloro en relació al sou que ells cobraven. Però eren partides diferents, comptes de despeses opacs, que d'aquesta manera es dissimulaven i amagaven.

Es seleccionà una raça superba, cruel i prepotent, que des de despatxos de luxe i disseny, fets de fusta noble i acer inoxidable, haguessin estat capaços de matar a la seva mare per estalviar una engruna per així a l'any següent, per exemple, passar de la Regió

Sanitària de Ponent a la d'Occident. O de la del Nord a la d'Orient. Com més salvatge era el "païo" i sempre que mostrés un respecte sagrat a les consignes del "no" i al "no hi ha diners", els resultats, les recompenses i bonificacions polícoeconòmiques creixien. Alguns d'ells gaudien fins i tot de fer aparicions i declaracions a la premsa general, cantant les excel·lències del sistema públic neoliberal, etc., etc., etc. Els més pèrfids, malaltissos i recargolats arribarien a inventar-se indicadors sanitaris, de qualitat i eficiència digueren ells, que utilitzaven exclusivament en el seu benefici com a estris ideals de manipulació i alineació. Algun neolingüista frustrat, va arribar a crear un llenguatge, millor dit una terminologia, obscura i demagògica, per què ajudés a justificar allò injustificable. Un dels termes o conceptes més ridículs i malvats, més roïns potser, i alhora sorprenentment més exitosos en el seu ús entre ells mateixos i la resta de mortals fou el de "client" dels Serveis de salut. Mot ridícul i poc afortunat que, com un dia digué no se qui, no reflectia el fet real i evident que ningú, en cap moment del procés d'emmalaltir, escull la malaltia que té i menys encara quin tractament ha de rebre.

En una altra vessant de la qüestió, des d'una altra aresta del políedre del desgavell sanitari i econòmic creat, afegint-se a la plaga suara esmentada dels neogestors de la sanitat, es va mirar cap a dintre de la societat, cap a fora i cap a totes bandes a fi i afecte de trobar una solució o simplement una pal·liació del problema. Però com que era impossible trobar la solució donat que no existia, s'optà pel sistema, ja emprat amb desastroses conseqüències al Regne Unit i s'aplicà a la sanitat el concepte de l'economia basada en la llei de l'oferta i la demanda, en l'especulació més que en la producció. En la divisió en comptes d'en la col·laboració, en afavorir la competència més salvatge possible. Així es va crear un nou organisme, un altre parcel·la on poder "enchufar" una colla més de militants i parents propers i llunyans, que seria

l'encarregat d'establir quines eren les necessitats exactes sobre els diferents aspectes de la sanitat. Un cop establertes aquestes necessitats i calculats, d'una manera molt exacta i pormenoritzada, quins eren els costos de producció corresponents es va estar en condicions de convocar els responsables de tots els Hospitals i centres que treballaven en el tema de la salut. Un cop aplegats se'ls s'hi va dir que a partir d'aquell moment ells serien, passarien a anomenar-se, "proveïdors" d'una cosa que es deia salut, que com una altra mercaderia qualsevol no tenia un preu determinat i que aquest, més que res, vindria donat per la demanda i per l'oferta que existís. Que es partia d'uns preus calculats, que ja en aquell moment havien sofert la convenient rebaixa, però que si hi havia centres que es sabien administrar millor i oferien preus millors, aquests obtindrien el contracte de subministrament en exclusiva en detriment dels altres. Alhora per acabar-ho d'adobar es va assignar a cada centre un màxim de "producció" anyal i a partir d'aquest punt, si es visitava o tractava qualsevol pacient, estigués la seva vida en perill o no, no només no es pagava aquest acte mèdic, sinó que es procedia a penalitzar econòmicament al centre díscol. Per suposat que l'assignació màxima contractada amb cada centre estava uns milers de malalts a l'any menys dels que aquests feien normalment, tot i mantenint un mínim de llista d'espera que convenia per a satisfer els socis de la privada. Dit d'una altra manera la majoria dels centres arribaven a mitjans del mes d'Octubre havent assolit amb escreix el nombre de malalts, tractaments, intervencions, etc., pels que havien estat contractats reben a més el pagament d'uns preus d'entre un 30 i un 60% per sota d'allò que realment costaven. Els dos mesos i escaig de l'any que restaven, donat que tampoc es podia tancar l'Hospital (es va arribar a comentar que algú va arribar a fer-ho i finalment es va desdir rera la trucada del Conseller de Sanitat) no es pagaven.

Aquest sistema mafiós, dement, fruit de ments malaltisses i incapaces, a on s'aprofitava el monopoli públic per a contractar l'oferta de serveis molt per sota del cost real tampoc es que escandalitzés massa a ningú malgrat tota la seva intrínseca perversió. Primer perquè es vivia uns anys on els màxims criminals financers i especuladors eren posats com a models a imitar per la majoria dels governants. I la raó era perquè produïen diners on no n'hi havien abans, tot i que mai revertien més enllà d'unes constants i limitades butxaques, i la circulació d'aquests diners artificials podien éssers utilitzats per donar la falsa impressió que en el país les coses anaven bé i es creava més i més riquesa.

Segon perquè en la majoria dels llocs decisoris hi havia gent addicte al règim nou i tot i que no entenguessin res de tot allò sabien que en el fons estaven de pas i que si en un any, com a molt dos, aconseguien estalviar recursos, fes allò que es fes, fins i tot la major barbaritat imaginable, això si amb discreció, se'ls recompensaria generosament. De la mateixa manera que si s'hagués reunit a tots els fabricants de cadires del país i se'ls s'hi hagués dit que per decret llei les cadires passaven a costar automàticament un 30% per sota del preu de cost tothom s'hi haguessin negat i davant la imposició a l'any següent tots estarien arruïnats o construint cadires de paper amb una única pota, a nivell sanitari no podia succeir el mateix.

En general hom va preferir pensar que, teòricament, algú acabaria pagant aquella bestialitat fruit de la mala negociació i la pitjor gestió possible i imaginable. El problema és que l'allau creat no feu més que créixer i créixer a mesura que el temps, com la distància a un pendent massa inclinat, mercès a l'energia cinètica del moviment, anava augmentant. I tal com anava engrandint-se i fent-se més i més gran més mal feia el seu pas.

Va recordar amb desgrat que ell, en una primera fase, en els primers temps hi havia col·laborat. Havia fet tot allò que li deien que calia fer i a més en semblava convençut. Assistia a congressos on exhibia aquesta nova gestió, basada en tot allò que arribava a estalviar cada any. Els companys d'altres contrades, primer respectuosos, una mica sorpresos i al·lucinats a còpia de sentir-lo parlar, l'escoltaven i callaven. I ell ho interpretava com un signe d'acceptació i fins i tot d'admiració. Perquè ell, modèstia a part, no era un qualsevol. En allò estaven d'acord fins i tot els seus enemics, que en tenia tant per la seva vàlua personal com pel seu caràcter una mica histriònic i expansiu. Era un home culte, intel·ligent i també un xic "bon vivant". Tenia el privilegi d'haver estat, malgrat la seva relativa poca edat, un dels pares vivents de la seva pròpia especialitat a tot l'estat. El seu departament seria reconegut sempre com el bressol, com la casa mare de la professió. Havien guardat, com a convenció gairebé sagrada, formar amb cura i rigor a tots els seus i posteriorment s'ocupaven d'aconseguir-li's plaça i ocupació. Era també una manera de consolidar i engrandir el seu poder i supremacia científica.

En el període de certa agonia del seu centre afavorits tant per la llei, immutable, del pèndul, com pels intents del propi govern del país per enfonsar econòmicament i estructural l'històric Hospital, la seva vàlua li va permetre ésser cridat per a comandar la nau de la nova ordenació de la Institució Contra l'Òbit i específicament en la parcel·la de malalties cròniques, que com hem dit amb antelació incloïa les malalties conegudes amb el nom genèric de càncer.

En el fons era com si veiés de cop i volta acomplert un dels seus somnis d'infantesa, veient –se a ell mateix sol, tripulant el timó rodó, ple de radis de fusta fosca, cansada, humida i antiga, d'un galió, enmig de la nit i de la mar abrivada. Duia diluïdes a les molècules d'hemoglobina de la sang milers d'estones i pàgines llegides d'en Verne, i

d'en Salgari i d'altres autors de llibres d'aventura. Era quelcom, tots aquells llibres llegits i, d'alguna manera, a la seva, viscuts, que l'havia marcat per a sempre més. Ara ell mateix semblava el protagonista d'un dels seus llibres d'aventures preferits.

Un cop immers en el nou projecte s'hi capbussà a fons. Visqué una realitat feta de falsedats creades pel director de la Institució Contra l'Òbit, que necessitava d'algú competent i integra per a mantenir les aparences externes.

Les jornades li podien començar prop de les 7 del matí i no tancar-se fins ben obert el capvespre. Només es permetia alguna curta i fisiològica becaina en un gran i confortable sofà que instal·là al seu despatx tan aviat com el pogué moblar. La seva activitat era encomanadissa i alhora engendradora de necessitats per la qual cosa en pocs mesos arribà a doblar la dotació del seu personal. I a més no es va conformar amb això, no en va tenir prou, sinó que des del primer dia va estar atent a procurar que no només tinguessin temps de treballar sinó que gaudissin d'almenys un dia sencer a la setmana per estudiar, relaxar-se o investigar. Tot allò dins de l'horari laboral.

Pel damunt d'ell tenien molt clar tot allò que en podien treure, ja li passarien de la manera adient la factura, per la qual cosa, en cap moment li posaren cap impediment, i li anaren concedint tot en un ambient de sintonia i germanor que gairebé embriagava. Aquesta sensació de vertigen, de velocitat i de poder el mantenien tan cofoi i maníac que no va ésser capaç de reaccionar del tot davant els primers objectius pel proper any que li presentaren. Quan els veié tot just va arribar a arrufar el nas, a treure's els núvols del front, i a començar a descendre a la terra. Ni el nombre, ni la proporció de les malalties, ni el nombre de malalts, i menys encara les previsions de les despeses s'avenien en res a la realitat. Casualment tot plegat s'apropava, just, al 60% de les xifres veritables. Semblava com si algú, amb prou coneixement del tema i prou informació,

hagués agafat les dades aproximades registrades l'any anterior i n'hagués fet una convenient rebaixa.

El seu cap el mirava somrient, continuant amb els afalacs amb els quals havia començat la reunió, enumerant tot allò que li havia concedit, tot allò que havia aconseguit per a ell, per acabar la frase dient-li que ara era el seu torn i que esperava que el pogués ajudar. Que eren molt mals temps, ja ho sabia, que des del govern provincial li exigien moderació però que ell havia cregut, havia apostat des d'un començament pel nou projecte i li havia donat molt més del que podia i del que tenia concedit. Que havia donat la cara per ell, vaja, i ara esperava la seva torna.

En el fons tot eren mentides, però el director, era molt convincent. Per tot això ràpidament, el cap de Departament de malalties cròniques de la Institució Contra l'Òbit, va fer balanç tant d'allò que havia aconseguit en tan poc temps, tants recursos de personal i d'investigació, etc., i dels projectes que encara tenia tan sols iniciats però aprovats, com d'allò que li demanava.

Va pensar que no li agradava gaire aquell director. Malgrat la seva bona educació, la calidesa del seus mots i d'allò polit de tot plegat, hi havia quelcom en ell que l'inquietava i el desconcertava. Però tampoc sabia que era exactament. Havia visitat milers i milers de malalts al llarg de la seva vida professional, la majoria d'ells afectes de malalties irreversibles o de gran importància, en moments que és absurd i inútil amagar res, per el qual cap cosa li era aliena i nova en l'ésser humà. Havia après a llegir en els ulls de les persones més i millor que en les planes de qualsevol llibre Però aquell home es sortia de tot clixé ja que les seves maneres, les seves paraules, deien una cosa i els seus ulls n'expressaven una altre. Hi havia quelcom en l'expressió d'aquella mirada que li era desconegut, que no podia arribar a definir d'una manera exacta, que no havia

trobat en cap de les persones amb les que s'havia entrevistat amb anterioritat i que fins i tot li feien venir un calfred, una profunda esgarrifança d'inquietud.

Veia que li demanava quelcom impossible d'acomplir, que les xifres que li havia presentat eren falses i molt restrictives i que fins i tot podien ésser perjudicials pels pacients, per la seva esperança de vida, si es duien a terme tal i com li mig exigia. Va tornar a fer un ràpid càlcul d'allò que ja havia aconseguit i de tot allò que encara podia aconseguir, tant en benefici de la seva gent com del propis malalts, també de la seva carrera científica i finalment va pensar que per tot plegat s'ho valia de fer un esforç. Encara que fos gairebé sobrenatural.

Sempre s'havia considerat un home segur d'ell mateix, tot just en la cinquantena, quan d'altres companys començaven a llanguir i a perdre energies en l'espera de la jubilació, ell havia anat més enllà dels somnis més optimistes que hagués pogut tenir mai. I encara els podia superar, encara podia anar més i més lluny.

Va dir que si!. Que era una empresa difícil però que creia que la podia dur a terme. Que el projecte que havien iniciat era massa important i que hi dedicaria al màxim d'hores que el seu cos i la seva ment li permetessin.

I es va estremir de nou davant el reflex estrany i no identificable en la mirada del director, que semblava haver crescut i espurnejat, tot acompanyant el gran somriure i el toc d'espatlla, afectuós, que li havia donat.

¡Pobre imbècil -pensà el director- aquest ingenu ja ha caigut de quatre potes a la trampa!. Es digueren adéu, cordialment, fins i tot amb certa efusivitat.

Maldava per auto convèncer's, per enèsima vegada, que la oportunitat que tenia per canviar de manera definitiva l'encarament de les malalties cròniques al país ja es valia l'esforç de lluitar per allò impossible. ¿No era la seva generació la del 68?. ¿No foren ells qui proclamaren a Nanterre que havien d'ésser lògics i racionals i demanar

l'impossible?. Doncs ell seria conseqüent amb tot allò. Treballaria fins a l'esgotament, i lluitaria al màxim per allò en que creia. El cap li girava, els pensaments li bullien amb major intensitat que mai. I això ja era difícil. Sempre havia sigut una persona una mica heterodoxa, capaç d'anar més enllà del que podien anar els seus companys a partir de la mateixa informació o dels mateixos coneixements mèdics. Llegia les coses i tot seguit les analitzava, frase per frase, cercant-hi incongruències o troballes que es poguessin deduir d'allò investigat i que fins i tot se li haguessin pogut haver passat inadvertides al propi investigador. Tot seguit ho desava tot dins d'allò que ell anomenava el seu "païdor" mental, perquè allí anés treballant i així l'extracte, la idea primigènia, el concepte pur, acabés per surar ell sol. I a més la cosa no s'aturava aquí. Fins i tot era capaç d'establir analogies, de trobar semblances metodològiques o conceptuals amb altres processos que semblaven força allunyats. Dit d'una altre manera era un científic que si be defensava i creia en l'evidència científica també havia après a cercar-la encara que fos a partir d'un tros d'aquí i un altre d'allà. D'aquesta manera anava desenvolupant el seu mètode, la seva aplicació pels casos on no hi havia l'evidència màxima dels treballs aleatoritzats o els metaanàlisis. I molt sovint quan aquests arribaven el trobaven fent allò que suggerien els estudis de màxim nivell d'evidència. Ell es sentia orgullós, es ventava de la seva clarividència davant els seus companys, limitats, tristament dogmàtics. Finalment també havia après la gran importància de treballar en equip, d'entendre's al màxim amb els altres especialistes i especialitats. Forçava al màxim el diàleg i la complicitat a fi d'arribar a pactes. Amb tot això aconseguia allò que era més important, que els seus malalts anaven millor, amb una diferència prou significativa, enfront del que podien aconseguir d'altres metges.

Ja fora de l'edifici principal, creuant l'ampli espai que portava, a cel obert, des del de Direcció a l'edifici d'enfront, segui pensant en la conversa. A la dreta, a dalt, per la lleu

escletxa transparent que permetia imaginar, més que veure l'hivernacle, aquella mena de reserva vegetal i animal, li va semblar esguardar el vol descendent i ràpid d'un oriol. Així anomenava el director a aquell estrany, atípic i bellíssim ocell. Un dia l'havia convidat a mirar amb ell aquella joia de la natura. Li havia fet a mans un dels seus llargavistes i durant gairebé tres llargues hores li havia anat explicant vida i miracle de cadascuna de les espècies dels ocells, les plantes i les papallones que nodrien aquell indret, aquella esplanada que quan era només un munt de matolls i herba acollia el niu d'un petit falcó. El director anterior, un bon dia, decidí tallar-ho tot, deixar l'animaló sense habitat, i aplanar-ho després una mica per a utilitzar-lo de pàrking. I a la fi havia esdevingut allò. Pensà en aquell dia, en l'entusiasme del director quan guaitava, quan l'hi explicava tot plegat. I es va sorprendre quan, tot rememorant l'expressió de felicitat d'aquell rostre bru, es va aturar a l'expressió de la seva mirada. La veia, a través del record fixat de les seves neurones, amb molta precisió. I tornà a sentir un calfred, molt i molt desagradable, aquest cop amb el punt d'inici localitzat en el clatell, quan gairebé sense voler es va trobar comparant l'esguard relaxat de l'ornitòleg erudit amb aquell que duia posat la mateixa persona quan exercia com a director de la Institució. Eren totalment diferents. Semblava fins i tot que estigués comparant les dues cares de dos persones sense relació l'una amb l'altra. Llavors el calfred del clatell mudà a una esgarrifança en tot el cos. Fou en aquell moment, era una sensació desagradable i inútil, que decidí deixar aquesta cabòria. Tots sabem -es digué a ell mateix- que la memòria no funciona pas com una camera fotogràfica, que no reprodueix amb total exactitud la imatge ni el moment i que té els seus propis viaranys i reflexos falsos. Així que matem-ho- pensà a la fi.

Malgrat tot, sense voler reconèixer-ho, la duresa, la crueltat dels objectius el mantenien inquiet i preocupat. Una preocupació que li duraria força temps, tot i que, al fons,

dubtava que es poguessin aplicar les restriccions de forma draconiana i complerta quan arribés el moment precís. A la fi, es tractava de persones, no de botons ni d'eines de bricolatge. Podrien ésser ells mateixos, o algun familiar o conegut.

De nit, gairebé a les onze, quan tornava esgotat cap a casa, seguia pensant en la conversa que havia mantingut aquell matí. I especialment en les fites que se li exigien. Semblava irreal, un malson, quelcom senzillament inhumà. Fins i tot arribava a pensar que allò s'apropava a la freda i calculada crueltat del nazisme o al franquisme, no superada a Europa ni per la guerra d'extermini dels Balcans. No arribava a concebre que poguessin ésser tant poc persones, tan salvatges .

Ja a la dutxa-sauna, relaxant-se una mica abans d'anar a dormir, es consolava pensant que no eren més que plantejaments teòrics i que per aquesta raó parcialment irrealitzables i en conseqüència no podien ésser aplicats del tot. Però s'equivocava de totes totes.

Fou una nit llarga. No deixava de pensar en la maleïda conversa, com si d'alguna manera pressentís les complicacions que li hauria de portar en un futur.

S'endinsà en una d'aquelles nits, que no li eren del tot estranyes, on a la vegada, feia balanç de coses fetes i des d'on elaborava nous projectes de futur. En aquesta ocasió la seva creativitat, però, no se'n sortí ben parada i malauradament el pensament va tenir un sol i únic color: els objectius. Tot el seus pensaments, volgués o no volgués, giraven al voltant d'allò que li exigien acomplir i també al voltant de la conversa i del que l'havia envoltat.

VI. CAPÍTOL SISÈ

L'endemà, regirant encara en els records d'aquells dies li va venir la imatge d'un dels seus pacients. Un que per allò inversemblant de la seva conducta i comportament li havia quedat més que d'altres. En moltes de les hores que es trobava completament sol, només amb ell mateix, sovint evocava, o de cop se li mostraven, desenes de persones, totes elles ara mortes, que en algun moment, al llarg dels anys, havien estat pacients seus. No sabia exactament perquè, per quina raó, la seva memòria, amb el pas del temps, havia servat, o seleccionat, a algú en especial més que a un altre. De ben segur eren afinitats personals, d'aquelles que t'apropen més a alguns éssers humans en detriment a d'altres, i que a la vegada fan que de cop hi hagi una persona en particular que des del primer mot et desvetlla una profunda i irrevocable antipatia. Per sort no li succeïa gaire sovint. Veritablement era quelcom excepcional i en podia recordar gairebé els noms i cognoms de cadascun, associats al rostre, i al mateix temps un sentiment de culpa, com si els estigués enganyant. Era conscient que, teòricament, els metges havien d'ésser científics, professionals, amb prou capacitat i prou recursos per anar més enllà de les pròpies neurosis i fòbies. Però al mateix temps sabia molt be que no era així. Que la personalitat de cada metge, a la fi, pesava massa en la seva feina diària. Que eren éssers humans menys sòlids, emocionalment, d'allò que podia imaginar ningú. Més o menys com qualsevol altre ésser humà, però amb la diferència que sovint havien d'enfrontar-se amb situacions extremes per les quals només se'ls havia preparat d'una forma tècnica i teòrica. A cap Facultat de Medicina s'ha ensenyat mai com dotar-se, fer-se, amb els estris intel·lectuals, espirituals o amb els sentiments suficients, amb les cartes de navegació adients, per ajudar a ningú en la part final de la seva vida, o

travessia última. Tampoc davant de la fractura irreparable de la existència d'una família que segons abans vivia feliç i despreocupada com si hagués d'existir eternament .

Ell, quan es trobava en la situació que algun pacient el disgustava de manera súperlativa, quan li succeïa, es sentia força frustrat. I es lamentava a mitja veu, breu i consirós, que era una pena que hagués perdut pel camí allò que ell anomenava caritat cristiana. Allò, aquell sentiment de pietat infinita, que havia tingut quan era adolescent. Tots, quan adolescents, ens hem mostrat més mesurats amb els nostres sentiments i, probablement també, més mesurats en els nostres judicis. Més endavant els prejudicis, també l'experiència i els desenganys, ho espatllen tot.

Aquell pacient era un home molt gran, d'aspecte distingit. Per aquelles coses de la vida, que ningú sap gaire bé com van, havia anat a raure a aquella ciutat. I molt abans de posar-se malalt.

La primera visita, fou en el dispensari. Mostrava un estat general molt afectat i se li endevinava, fàcilment, a través de la roba que li ballava arreu, que la malaltia feia temps que hi treballava, a consciència, a dins seu. Aquest desajust en la vestimenta mostrava també les limitacions econòmiques que devia estar patint. I que li eren comunes al 90% de les persones grans, soles i malaltes que malvivien amb la misèria que li donava una societat que gastava alhora milers de milions d'euros a l'any amb propaganda sobre l'atenció de la gent gran i organitzant excursions i festetes que afavorien amb els seus excessos alguna mort prematura.

Malgrat tot es veia que l'home s'esforçava per dur-ho tot plegat amb el màxim de dignitat. El mocador al coll, les sabates enllustrades, el cabell ben pentinat i la barba perfectament rasurada eren els signes externs amb els quals, s'adreçava orgullós al món, més enllà d'ell, a la gent, que es girava per mirar-lo.

Un dia li digué que odiava aquella mirada de curiositat, aquella expressió de pena fingida que apareixia després i amb la qual aquella "genteta" assajava de sentir-se millor, més bona i més humana.

Com recordava encara, pel posat, pel moure's digne, però fatigat, amb importants limitacions, va predir que podria fer molt poca cosa per aquell home. El procés era del tot irreversible. La història clínica, les proves d'imatge i l'exploració física, no feren més que confirmar-li la seva primera impressió. El pla de tractament, sense cap mena de dubte, seria l'abstinència terapèutica activa o radical. Aquella que cerca guarir al pacient. Tot i l'evident esforç que el malalt feia per aparentar una molt major solidesa física que la que tenia, el metge era molt conscient de la seva fragilitat. Ja en tenia prou i massa amb la pròpia malaltia, per la qual cosa no era adient, no calia, sumar-li la toxicitat i els efectes secundaris del tractament. En aquestes circumstàncies només hi tenia cabuda el tractament simptomàtic; és a dir anar en tot moment per darrera de la malaltia i assajar de fer-li tot més fàcil de portar amb una atenció específicament dirigida a atendre les molèsties més significatives que anés presentant.

Així que mentre, distretament, li explicava que, de moment, només li demanaria una analítica per a comprovar exactament com estava, va aprofitar per explicar-li que, probablement, només rebria pel seu procés tractament medicamentòs a mans d'un altre grup de metges. De cop, però, es veié interromput en el seu soliloqui:

-Miri'm quan em parli, doctor, si us plau. Per a vostè potser no és gaire important però per a mi és quelcom que em fa sentir millor-.

Molt sorprès, una mica avergonyit davant de la seva pròpia manca de consideració, també pel to humil però digne de la veu del malalt, el fità per primer cop com a una persona, portadora d'una malaltia irreversible, que havia acudit a ell per a cercar el seu ajut.

Amb els anys i l'experiència, no era que s'hagués fet insensible segons davant de quins processos es trobés. No, no era exactament això. Només que havia elaborat de forma automàtica i inconscient estratègies adreçades a adaptar-se, a sobreviure millor. A no endur-se a casa massa sovint tot el patiment del món, que a cops pot representar la malaltia terminal de qualsevol ésser humà.

Era el màxim de correcte i educat però aconseguia, al menys ho intentava, no individualitzar ningú més enllà del seu diagnòstic. També era cert que fent això mantenia més equilibrada tant la seva professionalitat com la certesa de les seves decisions terapèutiques, però a la vegada es sentia millor quan aconseguia somriure amb calidesa, no només amb un mer moviments de llavis, a algun del seus pacients.

Perdoni -li va respondre el metge- una mica entre confós i penedit-, no el volia pas ofendre.

No m'ha ofès doctor -digué ell-. -Perdoni'm a mi-. -No vull que pensi això, senzillament, que sempre m'ha agradat veure en el rostre, en l'expressió, de la gent, més coses de les que em diuen les seves paraules. Aquesta ha estat una norma de tota la meva vida. A més, doctor, si em permet dir-li, he vist a la seva secretària la llista de pacients que té aquest matí, triplicats cada deu minuts, per la qual cosa he imaginat que no em podria dedicar gaire temps ni explicacions. Per tot això m'interessa aprofitar al màxim l'estoneta de la que disposaré.

¡Però escolti – va encertar a contestar-li ja una mica molest i un molt desconcertat- jo li dedicaré tot el temps que necessiti!.

Perdoni un altre cop doctor, -digué pausadament amb veu lenta però serena-, li repeteixo que no el vull fer perdre temps, ni el vull molestar, crec que no m'he explicat prou bé. Se que vostè no te cap culpa que les coses siguin tal com són. Vostè té el temps que té, aquell que li deixen tenir. I no m'enfado creguim, jo se tan bé com vostè que ja

fa uns quants anys que l'atenció sanitària pública i gratuïta ha deixat d'ésser allò que la majoria de la gent creu que havia estat algun dia. Cap dels seus responsables s'ha atrevit mai a dir que allò s'havia acabat. Els hi podia fer perdre molts i molts vots. Prefereixen que vostès vagin donant la cara, que treballin més enllà de la seva capacitat professional i humana i que vagin reben mentre les bufetades que els hi haurien d'ésser adreçades a ells. L'estat de les coses no depèn ni de vostè ni de mi, ja no importem res les persones, només hi ha lloc pels diners.

<< Miri, jo només pretenia aprofitar al màxim aquests 3 minuts i mig que havia calculat que em pertocaven de la seva atenció. Ja m'he adonat, quan entrava a la consulta, per la fredor i el fix de la seva mirada, que estava mesurant la meva minva física. I per el moviment dels seus llavis i les arrugues del front, quan sintetitzava el resultat tot el paperam que li he dut, he deduït que per dins estic igual o pitjor que per dintre. Però, creguim, de veritat, si veig els seus ulls quan s'adreça a mi podré veure encara més coses. No oblidi que, en el procés de la meva malaltia, sóc el màxim interessat. O fins el tot l'únic interessat de debò: l'indiscutible protagonista >>.

El metge desconcertat, ja en la resta de la visita, que va estendre's molt més del temps que tenia produint una espera posterior de més d'una hora als pacients que li quedaven encara per visitar, no va poder treure-li els ulls de damunt. Fins i tot va obviar envair-lo a un altre company, com havia pensat i dit en un principi. I a partir d'aquell moment va prendre el compromís d'ocupar-se d'ell fins a la seva mort. Era tot el que podia fer. Allò que feia, i que havia fet, al llarg de molts anys.

S'ocupà d'administrar-li un tractament que anés apaivagant els símptomes que anaven presentant-se i que empitjoraven la qualitat de vida d'aquella persona tan singular. D'aquesta manera controlà, abans de res, el dolor i gairebé a l'ensems va seguir amb la

gana i el restrenyiment, dos dels símptomes, més enllà del primer esmentat, que mes amoïnen a algú malalt.

Però la malaltia avançava i en menys d'un mes, el pacient, va anar quedant reclòs al seu domicili com a conseqüència de les greus limitacions físiques que li comportava. Llavors, va passar a trucar-lo cada dos o tres dies per interessar-se pel seu estat. Sabia, a través de l'equip que li feia el seguiment domiciliari, que el seu final s'apropava.

Un dia la seva secretària li va deixar la nota que un senyor li havia trucat i li havia deixat l'encàrrec de si es podia posar en contacte amb ell amb la major brevetat possible. Va reconèixer el nombre de telèfon d'aquell home, el coneixia ja de memòria, i no trigà gaire en posar-se en contacte amb ell:

<< Doctor, perdoni, -li respongué aquella inconfusible veu a l'altre cantó de l'aparell-, ja se que està molt ocupat, però li agrairia si pogués venir a veure'm al meu domicili, avui, el més tard demà. Ja sap que no tinc gaire temps i voldria confiar-li una cosa. Necessito fer-ho>>.

Li va respondre afirmativament i aquell mateix dia es desplaçà al seu domicili que es trobava al centre de la ciutat. Era un apartament petit, d'un immoble vell i atrotinat, on en general havia anat a raure-hi la gent necessitada o aquella que a més pogués tenir necessitat d'amagar-se del món, de si mateix, o de tot plegat una mica.

L'escala era fosca i estreta, les parets plenes de les petjades que havien anat deixant distintes capes de pintura i d'arrebossaments que mai arribaren a reeixir del tot. Els esglaons eren alts i estrets, gastats i calia posar-hi molta cura per evitar-hi una relliscada. Rera 4 replans d'escala, tot entenent per quina raó l'home malalt s'havia anat quedant a casa seva sense poder sortir, va arribar sense alè a la porta que prèviament li indicaren. Pitxà el timbre, però aquest no funcionava. Es demanà el temps que feria que estaria espatllat, com la llum, com l'inexistent pintura de les parets, etc. Optà per a

colpejà, suaument, amb la mà, la sòlida porta, probablement la única cosa d'aquell edifici que semblava tenir un mínim d'estructura i consistència. Fins i tot arribava a desentonar una mica.

Rera el silenci pregon, encetat rera els cops a la porta, uns minuts després, quan ja pensava en tornar a trucar o fins i tot en marxar, li va semblar endevinar, o mig sentir, la fressa d'unes passes que s'apropaven cap a l'altra cantó de la porta. Aquesta, finalment, s'obrí amb lentitud, i aparegué allí davant l'home malalt, tot recolzant-se al llindar per a recuperar l'alè. Sense paraules, perquè era incapaç d'articular-ne cap rera l'esforç d'haver-se desplaçat cap a l'entrada per a rebre'l, amb allò que deia la seva mirada, li va agrair la ràpida visita. I el dugué per un curt, fosc i trist passadís fins a un saló, menjador, cuina i dormitori que constituïa l'única estança d'aquell habitacle. Això si, arreu, piles i piles de llibres. Li assenyalà, amb el gest d'una mà, una cadira atrotinada per què s'hi assegués mentre ell es deixava caure en una petita butaca més atrotinada encara.

Per una estona, que malgrat ésser tan sols uns instants semblà ésser llarga i densa, es miraren sense dir res. De cop el malalt va trencar el silenci per explicar el motiu del seu prec. La raó per la qual requeria amb tanta urgència la seva visita:

Li va explicar que era molt conscient que els seus dies s'acabaven i que li agraïa tot allò que havia fet per ell. Que la seva vida, com era obvi per l'edat que tenia, havia estat llarga i, en conseqüència, alliçonadora i plena en molts aspectes. Li va dir que no volia emprar el terme felicitat, perquè aquest era un concepte molt particular, massa poc tangible i difuminat. Que cadascú fa a la seva mida i mesura i que a la fi no vol dir res.

Havia fet balanç de tots aquests anys, i per tot això acceptà amb tranquil·litat el procés de la mort a partir del mateix dia que tingué amb ell la primera visita. Precisament en aquell moment, a través d'allò que li digueren el seus ulls va tenir el convenciment del

irreversible del seu estat terminal. Com tothom, va continuar, es delia i es sentia culpable per moltes coses que no havia arribat a fer i gairebé gens per allò executat sota la seva responsabilitat, mitjançant la seva capacitat de decisió. Malgrat tot hi havia un tema que, d'una manera o una altra, de forma recurrent, l'havia anat perseguint al llarg de la seva vida.

S'aturà per uns moments, com si el seu cos, cansat i demacrat necessités un petit respir, una treva per a buscar noves forces. I continuà, explicant que, en la seva adolescència, havia estat un anarquista convençut i militant. I fins i tot havia combatut activament, mai més enllà d'una mesurada violència, contra el vell i antic règim, aquell que agonitzava, com el seu dirigent, prèviament al canvi. Però va ésser detingut i torturat en presència del màxim delegat de la repressió, en Marcos Villano, donat la seva important implicació en el moviment anarquista del seu país. Encara recordava els cops arreu, les cremades, el dolor, l'asfixia intermitent a la qual se l'anava sometent, la vexació, la vergonya, i a la fi, més i més dolor. I especialment el somriure sàdic i miop d'aquell repressor a qui un dia arribarien a comparar amb en Henry Kissinger, tant per la seva escandalosa impunitat assolida amb l'arribada de la democràcia com per la seva responsabilitat màxima en temes molt foscos i mai del tot aclarits.

En el moment de confessar, era inevitable que el dobleguessin amb la tortura, l'esmentat cap dels torturadors, es va mostrar molt i molt molest tant pel nombre com pel nom d'aquells que formaven part de les cèl·lules anarquistes. Massa gent, i alguna fins i tot massa significativa, per fer-la desaparèixer amb impunitat o simplement per fer-la empresonar, en la seva totalitat, sense problemes afegits.

Precisament en aquells dies havia començat a estrenar una màscara, una careta com de carnaval, d'home dialogant i obert, jugaria a dir que fou un dels que va afavorir l'arribada de la democràcia, i el seu animal sentit de supervivència l'avisava que no es

podia permetre “segons quins luxes al cos”. Decididament no era el millor moment, d’utilitzar aquells vells mètodes tan útils i convincents. Així que amb la seva astúcia de vell rabós, davant d’un cos apallissat i d’una voluntat doblegada per sempre més, li va ordenar, més que proposar, que els ajudés a destruir-los des de dins. És a dir que induís el grup principal, les persones més significatives i carismàtiques d’aquell, a cometre un atemptat contra algun símbol d’allò que ells anomenaven el capitalisme. Fins i tot li va arribar a proposar un, una nova sala de festes on es sopava i a on s’oferia, a ple luxe, un espectacle musical.

Tement per la seva vida, totalment destruït per la tortura s’avingué a col·laborar. Dies després es cometia l’atemptat amb còctels molotovs i es produïa, per desgràcia, per que aquell dia no havia d’estar allí, la mort per asfíxia d’un treballador del local que hi feia unes feines de manteniment.

I en el moment que els activistes tornaven a casa, fins i tot en els cas d’alguns membres que per diverses raons no havien participat en l’acció, ja els esperava la policia. A partir d’aquell moment, automàticament, com a conseqüència de la mort gratuïta d’aquell treballador, el moviment anarquista en aquella ciutat, fort i actiu, va quedar escapçat i desprestigiat per sempre més. Un pla perfecte.

A ell el van deixar fugir i li van aconsellar que desaparegués del seu país i que mai més hi tornés. Per aquesta raó estigué durant, molts i molts anys donant tombs pel món. Fugin, d’alguna manera, de tot plegat una mica. De la traïció cap a companys idealistes i innocents, de la vergonya extrema per a la humiliació soferta amb la tortura i també pel desig de sobreviure. Un infern que va continuar fins el moment que, sabent-se greument malalt, va decidir tornar.

Era un moment de la seva vida en el qual ja no li podien fer gaire cosa. Era plenament conscient que no podria suportar més enllà de pocs minuts de sofriment. I a al fi tampoc calia pensar en el pitjor, ja que esperava passar totalment desapercebut.

L'ha havia citat aquell dia perquè no volia que aquell assassí, aquell torturador, quedés impune com d'altres, com d'aquell centenari ex-dirigent americà, ja esmentat anteriorment, responsable últim de la mort de milers de persones a diferents països de sudamèrica. Tenia un vídeo que mostrava tot allò que li havia explicat, escenes de la tortura i el pla detallat d'inducció a l'atemptat per part del torturador. Ja sabia que era quelcom inversemblant però aquella còpia li havia proporcionat la mateixa persona que ho havia robat de l'arxiu de la policia secreta, de la secció d'aprenentatge de tècniques de confessió i dissuasió de detinguts, creient abans de la seva mort "accidental" que en un futur li seria d'utilitat per a fer xantatge a algú "dels grossos". Li havia fet arribar, suposant que el fet que la víctima del film en tingués una còpia era una mena de salconduit per a l'extorsió.

Com el temps es va encarregar de demostrar-li s'havia equivocat en les seves previsions.

Ara volia que algú fes pública, de la manera que fos, encara que parcial o anònimament, aquella història. Ho devia als seus companys, i s'ho devia a ell mateix, a tota aquella vida fugint. També a aquell pobre innocent mort ofegat en l'atemptat.

El metge dubtà una mica, pensà que probablement el còctel de medicaments que obligadament estava prenent aquell home malalt l'havien trastornat una mica i fet fabular tota aquella estranya història.

Finalment va dir que si, pensant que segurament dins de l'antiga cinta hi trobaria qualsevol cosa tret d'allò que li havia explicat, i marxà a casa.

L'endemà mateix el grup d'atenció domiciliaria li comunicava la mort. Aquella mateixa nit, una mica encuriosit va atrevir-se a visualitzar l'esmentat vídeo. Aterrit va contemplar per uns instants, paralitzat, abans que encertés a tancar els ulls o a corre endavant i veloç les imatges, allò que són capaços de fer uns ésser humans amb alguns d'altres més febles. Aviat en tingué prou i durant més de dues hores va mantenir premuda la tecla de l'avançar ràpid la imatge per a no contemplar en deteniment, com a indiferent, aquell horror.

Evidentment va arribar a reconèixer, dins de la cinta, a dues persones: el malalt i aquell polític, ja jubilat feia un grapat anys i que en els darrers anys s'havia reciclat a demòcrata, dirigint una important companyia privatitzada pel darrer govern.

S'aturà, aixecà el dit, quan va veure que els maltractaments s'aturaven i tot seguit va veure el rostre tumefacte i morat d'aquell jove, d'aquell adolescent, que havia estat el seu pacient mort ahir. De fons la veu desagradable, difícil i característica d'aquell criminal fent-li la proposta d'atemptat. I gairebé a la fi, entre els cops, cremades i puntades d'una pallissa final el riure d'aquell torturador "demòcrata" i per uns segons un primer pla del seu rostre, i dels seus ulls a través del gruixut vidre de les ulleres. L'expressió d'aquella mirada el va deixar congelat. Totalment esglaiat i aterrit. Hi va reconèixer un paral·lelisme absolut amb la que sempre duia posada el director del seu Hospital. Ara n'era conscient, ara podia saber i interpretar que aquell brillo, aquella expressió, no era més que el reflex de la crueltat en el seu grau més extrem. Es va sentir desconcertat i aterrit.

Al dia següent de veure la cinta, i gairebé 6 mesos després de la seva primera reunió d'objectius amb el director, el trucà la policia per a comunicar-li que havien esbotzat la seva porta del domicili i que li havien entrat a robar al seu domicili. De seguida va intuir que aquell vídeo hauria desaparegut.

A l'arribada a casa seva va comprovar la major destrossa que es podia imaginar. La policia, després que ell els hi digués i enumerés les coses de valor que hi mancaven, li va dir que ni ells recordaven, o havien vist una cosa semblant. Fins i tot varen arribar a mirar-lo amb certa desconfiança, quan li digueren que més que un robament semblava més una venjança o un avís. Li aconsellaren que anés amb molt de compte.

Ja a soles, en el racó on havia amagat la cinta hi va trobar una nota, que en majúscules deia molt clarament: OBLIDA.

I això va fer. Va continuar concentrant-se en la seva feina i molt aviat, a les poques setmanes de l'incident, a partir de l'escassetat d'alguns medicaments va començar a tenir alguna baralla telefònica, més que discussió, amb el farmacèutic, que li deia que no tenia tal o qual medicament que ell precisava per a determinats pacients afectes de determinades patologies. A canvi li oferia d'altres que ell sabia que no eren efectius, o ho eren menys i a sobre més tòxics, però això si eren més barats. Hagué de sortir-se'n així, durant uns quants dies, fins que a la fi, desesperat, va baixar a parlar amb el farmacèutic, cosí germà del Director, i gairebé arribant a l'agressió física va aconseguir que fes davant seu una breu comanda d'allò que necessitava amb més urgència pels seus pacients.

Dos dies després rebé, per "e-mail", l'avís de la secretària del Director, aquest havia estat fora durant uns dies, que havien de reunir-se a Direcció, sense falta, amb urgència en el termini màxim d'una hora. Havia romàs molt sorprès al rebre, pel seu avisador vibratori de cintura, un missatge curt i taxatiu que el convidava a anar amb absoluta urgència a consultar, en el seu ordenador portàtil de butxaca, un missatge electrònic que hi arribava en aquells precisos moments.

¿Què voldrà aquest ara? -pensà- mentre anà apressat d'un edifici a l'altre. Gairebé en només 8 minuts es va trobar en el despatx del director que el va rebre, sense convidar-lo

a seure, i recriminant-li amb molta acritud que l'hagués fet esperar tanta estona. Li escopí, més que digué, que havien de parlar de coses força serioses i urgents. Que allò era prioritàri i que un altre cop no el fes esperar tant. Li va comunicar, gairebé a crits, que estava molt decepcionat amb ell. Que després de tot allò que havia fet i li havia concedit, no havia estat capaç d'acomplir cap dels compromisos als quals havien arribat. Tot seguit, apropant-se a ell amb violència, li va, gairebé refregar pels nassos un foli ple de xifres pintades amb vermell i que segons el Director eren indicadors precisos que demostraven la seva manca d'organització i incapacitat de gestió. La seva nul·litat superlativa. Li digué a més que no només havia superat tots els índexs de limitació establerts si no que no havia estalviat absolutament res en medicació.

Li va comunicar que havia despatxat fulminantment al farmacèutic i anul·lat tot seguit la comanda que havien fet. Que a partir d'aquell moment s'havia d'apanyar amb allò que quedava a farmàcia, li agradés o no i que quan s'acabés que els hi poses sèrum als pacients o aigua o allò que volgués, que igualment s'havien de morir i que a la fi ens sortiria més barat a tots. Que optimitzés els seus medis de la manera que fos, ja que prèviament havia malbaratat, d'aquella manera tan irresponsable, tants i tants recursos. En els darrers 4 mesos que restaven per acabar l'any no es podia gastar ni un euro més.

No s'ho podia creure. No se'n podia avenir que allò que estava escoltant fos real. No arribava a reaccionar. Mai havia esta un home covard, però aquella agressivitat, els crits i allò que deien i significaven les paraules que vomitava davant seu era monstruós. Li estava ordenant que deixés morir a la gent sense cap tractament o donant-li un tractament incorrecte.

Treien forces de dins seu, tranquil·litzant-se lentament, va tallar al Director, tot dient-li, que allò que li ordenava no podia ésser. Que era una aberració i un crim, i que la seva ètica mèdica, l'antic jurament hipocràtic no li permetia arribar tan lluny com li

demanaven. El Director agafat per sorpresa, davant de la gosadia d'haver interromput allò que ell estava dient, fins i tot va semblar que el començava a escoltar quan li deia que era metge, un científic, que s'havia esforçat en seguir al màxim la màxima evidència científica, fins i tot quan aquesta encara no existia en aquella situació en concret en la que es trobava. I que havent de decidir, a cops li havia costat no administrar un tractament que considerava, per raons biològiques i de funcionament bàsic, que podia ésser útil per aquell pacient en concret. Que ho havia fet, que havia sacrificat el benestar de més d'una persona pensant en el be d'una majoria més nombrosa. Però ara se li estava exigint quelcom que no era ètic i que era gairebé l'eutanàsia. I que no estava disposat ... .. No va poder anar més enllà en la seva resposta, el Director el va interrompre -mirant-lo amb menyspreu- i diguent-li que si us plau, no li digués més bajanades. Que si no estava d'acord amb les regles del joc que simplement plegués. Potser era el que hagués de fer, en un principi, abans d'enganyar-lo i d'abusar de la seva confiança.

<<Vostès, els metges que tracten amb pacients, -afegí encara- a cops es veuen, o es volen veure, com éssers amb inspiració divina o qui sap que. I la seva pràctica està farcida de mentides i coses fosques. ¿Em vol donar lliçons d'ètica o de moral a mi?. ¿I que me'n diu dels seus viatges d'incentius a les Seychelles, les Bahames, Costa Rica o a la Patagònia?. És creu més legal que jo perquè se li'n diuen incentius?. ¡Calli home calli!. ¡No em parli com si jo fos un marrec, que es mama el dit!.

Tot seguit aprofitant els dubtes i el desconcert del madur clínic, s'aixecà de la seva poltrona i el va acompanyar, tostant-li l'espatlla, amb un sobtat canvi d'actitud, a una taula circular,. de petita mida, que es trobava a un cantó del despatx.

<< Vingui home, vingui, no em faci enfadar, que no li convé gens, -li digué entre condescendent i amenaçador- no s'ho mereix però jo li diré la solució que he trobat.

I fou precisament en aquell moment a l'asseure's davant seu quan va ensopegar la seva amb la mirada de l'altre. Hi va llegir-hi aquell fons de crueltat extrema que no havia sabut identificar el primer, dia, que tant l'havia fet estremir, i que havia identificat dins l'esguard de sadisme del vell i retirat torturador. Era el mateix menyspreu absolut per la dignitat humana, per la vida mateixa. Estava convençut que tots els gran genocides de la història devien tenir aquell denominador comú.

I enmig de les seves cabòries, va anar sentin, com des de dins d'una broma espessa, amb el so com d'eco apagat el seu projecte. ¡Miri, escolti i calli!, - li va dir. Fa temps que em gira la idea pel cap, fins i tot he fet càlculs i quan he anat veien el penós de la seva gestió he començat a lligar-ho, avançant-me a allò que veia que havia d'arribar. Aquests dies m'he reunit amb diverses organitzacions nacionals i europees que agrupen aquells il·lusos que demanen una mort digne. ¿Una mort digne, sap?. Quina bestiesa, com si la mort quan arriba pogués entendre d'aquests conceptes o complaure a aquests idiotes. Donat que en el fons són uns innocents i uns ignorants he pensat que ens podíem aprofitar de la seva ingenuïtat en el nostre benefici i obtenir un important estalvi. M'he presentat com a Director de la Institució Contra l'Òbit i com a convençut defensor de la dignitat de l'ésser humà, els hi he repetit amb més i millors mots allò que diuen ells i també allò que volen sentir dir i aviat ens em posat d'acord. Els hi he fet aprovar uns protocols d'actuació, que amb el diguem-ne consentiment informat dels pacients, un gargot que pot fer qualsevol, ens poden abaratir molt els costos en tots els processos neurològics, infecciosos o neoplàsics on el tractament no es curatiu i l'expectativa de vida, que els he convençut que és una mena de lenta agonia, no supera l'any i mig. Aquí te la llista, miri-la, fent això podrà arreglar el desastre que ha creat en només 8 mesos i fins i tot podrà obtenir alguna bonificació econòmica o política.

¿Què li sembla, genial veritat?. ¡Tot això es decidirà per a un comitè on estarà representat un membre d'aquelles organitzacions de desgraciats, el més tonto i manipulable que trobi, a més de vostè i jo! ¡Xupat!.

No s'hi avenia. Allò era un malson. No podia ésser veritat. Però l'expressió d'aquell dimoni, les seves intencions, les seves paraules, eren reals. I no semblaven tenir aturador.

I en el moment que els dits tremolosos agafaren el full i llegiren que gairebé la totalitat de les malalties neurològiques greus i irreversibles, sigués quin sigués l'estadi, totes les sèpsis o infeccions generalitzades i tots els estadis metastàsics cancerosos, també alguns que no ho eren i podien fins i tot ésser guaribles, estaven a la llista, li caigué l'ànima als peus. Allò no era eutanàsia allò era simplement l'extermini. La seva expressió de desolació va ésser entesa pel Director com d'assentiment i claudicació. Llavors orgullós i triomfant, aquella expressió de crueltat extrema i maldat va semblar créixer i créixer dins del despatx.

¿Sap què, amic meu?, -digué llavors el Director- fins i tot li hem trobat nom al grup serà el comitè per la mort digne. ¿Què li sembla?.

Aquestes varen ésser les darreres paraules que li va escoltar. Es va dir a ell mateix que no, que fins aquí podia haver arribat amb aquestes "menguelades", que ja havia arribat massa lluny. I va ésser llavors quan es va aixecar i va marxar. Tot tancant la porta, donant l'esquena de manera definitiva a la bogeria sense control que allí niava, ja no va sentir les paraules de burla i menyspreu del Director.

¡Marxa, pobre d'esperit, en puc trobar a cents que poden fer la teva mateixa feina, millor i sense posar-me cap problema!.

I així va estar i els "comitès de la mort", als dos dies, començaven a fer la seva sinistra feina sense cap aturador.

Va deixar l'Hospital i tot d'una també el país i el continent. N'estava tip. Havia arribat al límit i li calia un canvi d'aires, per a dir-ho d'alguna manera desintoxicar-se. Va retornar a un llogaret d'Amèrica Llatina on feu de cooperant, uns mesos d'estiu, fa molts anys. Era un superespecialista, avesat a l'alta tecnologia, però volgué donar-se més enllà, fins i tot, de la seva pròpia capacitat. Es sabia, d'alguna manera, en deute amb els altres; els altres éssers humans com ell i com aquells que eren sacrificats en el seu país com a gossos, com a animals d'escorxador per a aconseguir tan sols diners que anirien a fer més rics als més rics.

Però en aquell país, a la fi, va començar a ésser el mateix del mateix i també va veure morir molta i molta gent; però en aquest cas va intentar estar al costat de cadascú fins el darrer moment. Tot conscient que el 90% de les morts es podien haver evitat amb un mínim de medis.

Va aprendre finalment i de veritat el significat de l'optimització de recursos, més enllà dels mots dels "criminals gestors d'opereta". I en ocasions, setmana a setmana, malalt a malalt, amb més perícia i encert, aconseguí que la mort s'aturés, encara que fos només per uns dies, s'acostés a mirar i retornés d'allí on havia vingut amb les mans buides. En aquells llargs dies sense nits ni descans, amatent a les capçaleres de diversos vells i infants, va arribar a avesar-se, va aprendre a reconèixer, amb hores d'antelació, com presenteixen els éssers suposadament no racionals, l'arribada inexorable de la parca. Allò li va ésser molt útil, per conhortar i apaivagar els darrers sons de l'agonia i alhora a intensificar els seus esforços quan aquell sisè sentit li deia que calia fer-ho. Tot plegat feu que al cap dels mesos la seva presència fes que el seu llogaret esdevingués una mena d'Hospital o santuari on acudien desheretats d'arreu, tot sovint moribunds.

Uns amics metges que anaren a aquell país a visitar-lo el trobaren un dia postrat, en un estat de desnutrició i esgotament físic i mental que els va fer témer per la seva vida. El

van traslladar cap a la capital on hi va restar durant un parell de setmanes en una mena de coma superficial. Malgrat tot se'n sortí. La recuperació fou lenta, tot i que semblava mancada de tota intencionalitat en el desig de viure.

Responia a totes les preguntes i a tots els estímuls que se li fessin, però no mostrava cap interès en cap tema. Moltes nits continuava despertant-se, amarat de suor com a resultat de malsons que superposaven la mirada del vell torturador i la del Director; totes dues, de cop, convergents en la mateixa persona; i en fornien una altra que, deforme i monstruosa, amb un somriure a la boca i un fi bisturí a les mans, anava matant malalts i malalts. En el somni, repetitiu i constant, es veia a ell mateix molt a prop de l'assassí, però alhora impotent per a cridar res o per evitar que matés a ningú més.

L'intentaven conhortar-lo dient-li que estigués tranquil, que només havia estat un malson. Que en aquell moment estava despert i no havia de témer res. Els seus cuidadors es trobaven, dins dels seus ulls, per tota resposta, una expressió de desassossec que no sabien interpretar del tot.

Ell era conscient de les raons dels malsons recurrents. Que no eren del tot irreals, sinó que eren el reflex de la realitat, terrorífícament real, i que el subconscient tractava de "pair", el més aviat possible, a fi de mantenir-se dins del món d'aquells que no han embogit.

Recordava els llibres d'en Primo Levi, els d'en Xavier Benguerel i tants d'altres sobre homes que sobrevisqueren, físicament i mental, als crims de grans genocides. Havia arribat a la frontera mateixa de la bogeria. Al seu propi límit i es veié molt a prop de traspassar-lo.

Però un bon dia, tot d'una, deixà de somiar en tot allò. I a la vegada va deixar de tenir-ho, en vigília, davant seu. No era que no li afectés, però, a partir d'aquell moment va passar a ser com a diferent. Ell mateix va semblar com si es donés una altra oportunitat.

Era conscient que la seva ambició, tot i que l'hagués pogut disfressar de bons desitjos cap a els malalts, li havia fet el joc, de manera perfecte, als plans criminals del Director de la Institució Contra l'Òbit.

Quelcom dintre d'ell el va portar a autoperdonar-se. No es que pensés que ja havia pagat el seu deute amb el proïsme. Segurament fou quelcom tan prosaic i egoista com el propi instint de supervivència. A partir d'aquí la recuperació s'esdevingué en pocs dies.

Un cop d'alta va continuar atenent els indígenes d'aquell llogaret on havia arribat a emmalaltir d'esgotament. Llavors, però, continuà treballant sense aturador atenent a la gent, formant a cooperants, voluntaris o fins i tot alguns indígenes que s'hi mostraven col·laboradors i especialment predisposats. Fou capaç de mobilitzar antics companys, antics amics, coneguts o pacients del seu primer món a fi que col·laboressin econòmicament en el projecte. Ja no es sentia amb la necessitat de salvar, ell sol, a tot el món, sinó amb el deute moral d'ajudar i proporcionar recursos a aquells que podien a la fi ocupar-se d'ells mateixos.

En poc més d'un any havia creat una mena de centre i escola de salut que rutllava tot sol.

VII. CAPÍTOL SETÈ

L'avís que li arribà del Director de la Institució Contra l'Òbit, el va desconcertar. Havia tallat tot canal d'informació amb la seva antiga societat. Tallava d'arrel qualsevol que li volgués donar noves d'allí, tot i que en la darrera setmana li havia arribat l'escàndol del suïcidi en directe d'aquell polític, així com la desgràcia que ho havia provocat. Aquelles imatges havien donat la volta al món. Les principals cadenes de televisió havien pagat força per poder oferir-ho als corresponents noticiaris, en hores de màxima audiència. Fins i tot s'havia ofert a camera lenta i a continuació en retrocés, fent la falsa imatge que la sang, els trossos de cervell, tornaven a dins del crani. En una cadena fins i tot es va fer passar amb una música còmica, tot donant-li la imatge d'una comèdia divertida i innocent. Com si aquell home autoimmolat, no fos a la fi un ésser humà sinó una atracció i un altre muntatge televisiu més.

La missiva era molt suau. No hi reconeixia allí aquell home cruel i despiatat que gairebé l'havia fet embogir. Tot resumint li demanava que tornés que ara s'adonava que s'havia equivocat. Que pensés que ell mateix només havia fet que seguir ordres i directrius de més amunt i que no podia fer res més. Li explicava que, per iniciativa seva, feia setmanes, s'havien suprimit els comitès per a una mort digne i que moltes altres coses estaven canviant. Que tornés, que tingués una breu entrevista amb ell, que si us plau l'escoltés, i que si no el convencien els seus raonaments i explicacions era molt lliure de tornar a marxar. Que no li retrauria mai més res. La missiva acabava amb la indicació que no calia que li contestés. Que a l'endemà, de bon matí li enviaria un dels transports supersònics del partit, amb el corresponent xofer, perquè el poguessin portar amb urgència i així poder estalviar-se més de 12 hores d'espera i de vol.

Va decidir anar-hi i aquella nit la va passar gairebé en blanc, a la seva confortable cambra del llogaret on havia aplegat els llibres que més estimava i a on va esperar l'arribada del transport. Llegint i pensant. Pensant i llegint. Recordant i recordant-se com havia començat aquell malson. Com era possible que s'hagués arribat a aquells extrems.

Rera el desastre, públic i en directe, de la mort del conegut polític, de la potineria de la mort de la seva dona, del nou nat i del rebombori que havien creat les seves declaracions públiques, la ràbia i el descontentament eren tan grans i generals que ni amb la repressió s'havia pogut fer res per apaivagar-ho. Fins i tot en aquest impas de desconcert, una colla d'exaltats havien arribat a linxar, a aquell mena de Fiscal General, que infeliç havia sortit al carrer per a confraternitzar amb el poble i per convencer'ls, d'un en un si calia, que tot allò que s'havia dit d'ell, i les altres coses, eren mentides.

I aquell nou crim, fou providencial pel poder. Immediatament s'avisà al màxim dirigent del país, la titella en cap, perquè es preparés per a fer un discurs en videoconferència per a totes les llars. Ell es trobava a la inauguració de la discoteca, d'un amic seu, a la costa, tot ballant molt animadament quan el seu avisador de cintura el va fer tornar a la realitat. ¡Quin fastidi!- va pensar. ¡Que dur és això d'estar al servei del poble!- va afegir. I quan va rebre el missatge, pensament endins, li va recordar un dia semblant, també tot estant de ballarugues a la inauguració d'una altra discoteca d'un altre amic, feia gairebé 40 anys, i que l'havien destorbat de les seves ocupacions, del seu necessari lleure, per a una merda de nevada.

Arribat a la plaça, tot entrant al palau i al seu despatx ja havia rebut per e-mail el discurs íntegre que havia de llegir, tot acompanyat d'un enregistrament de la seva imatge virtual, tot indicant-li a més, amb precisió, els gestos i entonacions que havia de donar a cada paraula. Se li deia que tenia només una hora per a preparar-ho tot i se li

aconsellava que fos el més convincent possible. Que no havia d'oblidar que el partit comptava amb molta gent jove molt ben preparada i que ningú era insubstituïble.

Va sentir un calfred molt gran i alhora va començar a suar i suar. En prop de 45 minuts havia llegit, rellegit i escenificat tot el discurs, punts apart, girs i totes les comes hagudes i per haver.

Tot resumint el missatge deia que s'havia descobert que aquella mena de Fiscal General, que havia estat assassinat per una horda de gent fora de control, era el principal culpable de totes les coses que havien estat denunciades en els darreres temps i que s'havien atribuït, falsament als màxims dirigents del país. Havia estat aquell home malvat, que malbaratant la confiança que s'havia dipositat en ell, anà teixint unes trames fosques de delinqüència i maldat a esquenes del seus superiors. Feia cert temps que es sospitava de les seves activitats, que s'estaven cercant proves irrefutables dels seus crims però les deplorables circumstàncies que havien precipitat, de cop, la seva mort ho interromperen tot. Tot i que en aquell moment es sabia, d'una manera certa, la seva màxima culpabilitat, no es podien aprovar els mètodes que l'havien aconduït a la mort. Per a tot això s'havien detingut aquells que participaren en el seu linxament per aplicar-li's la llei, amb el màxim de rigor possible, que ells amb els seu actes reprovables menystingueren.

S'havia acordat, en una reunió d'urgència del govern en ple, nomenar una comissió de persones independents, de reconegut prestigi, per a que aprofundissin en cada aspecte del benestar social, en general, de la població (salut, atenció als mes grans , als nou nats, etc.), a fi d'establir quins eren els problemes o mancances i en conseqüència proposar solucions. Es feia una crida abrivada i emocionant a l'empenta i a la maduresa d'un poble d'arrels més que mil·lenàries, amb una llengua i un projecte propi i que havia aconseguit sobreviure a molts intents d'aniquilació de la seva identitat

diferenciada. Que potser caldria continuar demanant més sacrificis però que d'altra banda ningú no podia negar que ens els darrers anys s'havien assolit els majors cims d'autogovern que aquell petit país mai havia tingut.

D'aquesta manera, fins i tot amb filmacions veritables d'aquella mena estranya de Fiscal General que es guardaven sense cap tipus de vergonya ni restricció, convenientment ordenats per a la consulta puntual de tal o qual operació delictiva, es va poder fer recaure totes les culpes sobre aquell infeliç, que si be era culpable i partícip de tot allò que se li imputava no era més que un home de palla. Un simple executor de tot plegat i en cap cas responsable final de res. Així que, trobada la víctima propiciatòria, que a més, al estar morta, ja no es podia defensar, el següent pas fou repartir per sectors l'anàlisi de tot allò que havia esta objecte de denúncia pública. D'aquesta manera no s'acceptava la generalització dels problemes i semblava que la qüestió s'atomitzés en petits fragments. Això si, es va tenir que cercar a persones, al menys amb pàtina de respectables, o que ho foren realment i que en cap moment hagués estat posat en dubte la seva honestedat. Es confiava que més tard o més aviat se'ls podria manipular d'alguna manera, o si més no donar l'aspecte d'estar afrontant el problema mentre la gent del poble amb el temps s'anés oblidant del tema i poder així tornar al mateix punt d'abans.

VIII. CAPÍTOL VUITÈ

El director de la Institució Contra l'Òbit observà, crispat i tens, com la nau supersònica de dos places aterrava a l'espai destinat a aquest afecte al damunt de la planta cinquena de l'Hospital. Aquests eren uns artilugis molt còmodes que s'havien anat desenvolupant a mesura que a les grans urbs el trànsit s'havia convertit en cosa de boixos. Tenien l'estructura dels seients com els avions de guerra, el conductor davant amb els comandaments i darrera l'acompanyant. Com els caces esmentats duia una protecció acristalada per a protegir de les inclemències dels temps, especialment la pluja i el vent i permetia recorre llargues distàncies a una alçada mitjana, tot just una mica per damunt dels gratacels més alts, i respecte als helicòpters tenia l'avantatge d'una major velocitat i de poder aterrar en espais més petits que els esmentats enginys. El major benefici era, tot i el seu alt preu, la llibertat de moviments que aportava i més que res no haver-se de mesclar a peu de carrer amb la xusma, tampoc amb els seus cotxes atrotinats, ni preocupar-se de l'aparcament.

A ell li havien encarregat que contactés amb aquell vell professional que feia uns anys havia dimitit del màxim càrrec científic d'atenció de les malalties cròniques entre les que es trobava el càncer. Fins aquell moment havia tingut un currículum excepcional, era apreciat i respectat pels seus col·legues i si bé se l'havia criticat força durant els dos o tres anys que només semblava preocupar-se de l'estalvi de recursos en comptes del benefici dels pacients, al moment de dimitir de forma fulminant, unànimement havia tornat a ésser valorat. A més tots els seus successors, en nombre de 13 des de la seva marxa, només havien acumulat una nul·la vàlua científica i gran nombre de processos depressius i fins i tot un parell de suïcidis consumats.

Al Director no li havia agradat gens aquesta designació, però a la vegada era conscient que era la persona adient per a recuperar, tot i que sigués temporalment, la credibilitat. Al mateix temps sabia que només l'havia pogut manipular en un principi i que a més amb la perspectiva del temps, tornant com si es tractés d'un guanyador, tot se li faria més difícil. No obstant confiava en sortir se'n, com sempre, emprant els mètodes que calguessin. Si no era immediatament més endavant, quan la calma i l'oblit ho haguessin anat difuminant una mica tot.

Malgrat tot, creia tenir en el seu benefici el fet que, el vell oncòleg, hagués acceptat venir l'entrevista. Això li feia pensar, tenir esperances, que encara podia existir en ell aquella gran ambició que li havia fet en un principi autoenganyar-se.

Esperava també, i mentre pensava en tot allò veié arribar una altra nau pel mateix cantó que ho havia fet la primera, un suposat representant del govern, així el presentaria ell, però en el fons era una mena de testimoni que controlaria de molt a prop que res ni ningú poguessin anar més enllà d'uns límits tolerables. Aquestes persones estaven encarregades de comunicar qualsevol intent d'alterar l'ortodòxia i fins i tot d'actuar amb els mètodes que creiessin necessaris, en el moment que rebessin l'ordre en aquest respecte, per evitar-ho.

Bufà un altre cop. Inspirà profundament i tornà a bufar. I es digué a ell mateix- anem-hi!-. Decididament, sense vacil·lacions, s'adreçà cap a la zona on havien descendit els transports. A l'arribar-hi es va trobà que el metge i el comissari polític parlaven, cordialment, mentre es dirigien a la porta que comunicava amb l'interior de l'edifici. Per això decidí bloquejar el dispositiu de tancament automàtic d'aquella porta i esperar-los allí. Dos minuts exactament. Immediatament improvisà un somrís de benvinguda, que com feia molt i molt de temps que no dedicava a les persones, li va sortir en fals, com a una ganyota estranya. No obstant en fou conscient aviat i més encara quan el seu

esguard ensopegà amb el de glaç del comissari polític. No ho pogué evitar, però per primer cop en molts anys va sentir por. Preocupació per la seva integritat física i per a la seva vida.

Dubitatiu, s'adreçà, amb els braços oberts cap al metge, dient- amic meu- i maldant per abraçar-lo. Aquest s'aturà en sec, va fer com mig pas enrera i, simplement li avançà, tan llarga com podia a la fi del braç, una ma. El rebuig inicial fou evident i tothom en fou conscient. A partir dels primers mots, de salutació ja es veia venir que la conversa no permetria concessions. El director va reaccionar de manera ràpida, tot minvant un grau la cordialitat inicial, estratant-li la ma, i demanant-li si el viatge havia estat del seu agrat. També aquest cop en els monosíl·labs que respongueren a la seva pregunta va llegir-hi certa hostilitat. Així que encaixà amb fermesa l'altra mà, la del agent especial que no perdria detall d'allò que es deia a la reunió, i en silenci, tots tres anaren, sense badar cap mot més, cap al despatx del director. Ell els hi indicà que s'asseguessin en dues de les cadires que envoltaven una taula rodona. I en aquell moment va ésser conscient que, segurament, l'elecció del lloc de la reunió no havia estat prou encertada. Allí mateix era on havien tingut la darrera trobada abans de la ruptura. Llavors si que es sentia, era, omnipotent. Pel contrari en aquell moment, les coses, fins i tot el sistema mateix, trontollaven. Eren unes hores difícils, en les quals, calia aconseguir algun acord per a salvar les aparences i continuar com si no passés o no hagués passat mai res.

<< Veig que ja es coneixen -digué de cop el Director, a fi de trencar el gel- << Ens hem presentat mútuament en el moment de baixar dels transports -respongué el vell metge- << no era difícil imaginar que compartiríem el mateix interlocutor -afegí tot seguit- << Si, vostè tan perspicaç com sempre. Aquest senyor és un delegat de la Confederació General dels Estats Sobirans, que com ja sap vostè és una organització central que coordina les relacions entre allò que s'anomenava abans comunitats autònomes. Ha

vingut com a observador de les qüestions que nosaltres parlarem avui >>. Com a tota resposta el científic es limità a fer un lleu moviment amb el cap que tan es podia interpretar com un gest d'assentiment com una salutació.

<< Estimats amics -atacà de nou el Director- ja sabem tots perquè estem aquí. La situació generada per uns fets desgraciats, que només un cúmul de circumstàncies irrepetibles podien haver provocat, juntament amb unes declaracions poc afortunades i culminades a la fi per aquell suïcidi retransmès a tants milions de persones, ens han portat a una mena de carreró sense sortida. Per tot això jo voldria que tots féssim un esforç, vull fer una crida a la seva responsabilitat com a ciutadà d'aquest petit país- afegí tot assenyalant amb la mirada al metge. Són circumstàncies excepcionals i m'agradaria que fóssim capaços d'oblidar velles rivalitats i es plantegéssim treballar plegats en benefici del nostre estimat país. Mai, en tos els anys que existim com a poble havíem arribat tan i tan lluny. No exagero si el hi dic que estem visquen uns moments històrics i em d'estar al nivell de responsabilitat que això demana. Llavors feu una pausa, moment que aprofità el delegat per fer un lleu somriure, que volia dir alhora que estava essent força convincent i que aquelles paraules eren els estereotips típics i tòpics que empraven sempre, havien emprat durant més de 50 anys, tots els polítics demagogs que havien dirigit amb anterioritat el país.. Allò més divertit de tot plegat era que malgrat el "sobat" de l'assumpte, del mètode d'enganyar, apel·là a la responsabilitat de la gent, en benefici d'un concepte abstracte, d'un ideal que els feia sentir com a diferenciats i millors, sempre havia aconseguit excel·lents resultats.

<< S'han establert diverses comissions que com la nostra, a hores d'ara, estan treballant i treballaran sense descans tot el dia i la nit d'avui si cal, a fi d'arribar a unes conclusions, a un pla estratègic que ens permeti arreglar la situació >>. << Espero que estaran d'acord amb mi -continuà imparable el Director- que ara no és moment de fer-

nos, mútuament, retrets sobre el passat. Allò passat, passat està i ja no hi podem fer res per canviar-ho. Ara és el moment d'ésser el màxim de positius i mirar cap a endavant >>.

Mentre el Director parlava i parlava, amb una jerga plena de repeticions i obvietats, llargament sentides al llarg dels anys passats, el científic esperava, ja cansat, que li adrecés de manera clara la paraula. Que li digués sense embuts per quina raó l'havia citat allí. Havia decidit que no li posaria gens fàcil. No era pas desig de revenja, ni duia dins seu cap intenció de tornar-s'hi per a tot allò que li havia fet. Senzillament, era totalment conscient de la monstruositat del sistema, d'aquell home mateix, i que no accediria fàcilment a les seves pretensions, a falses promeses. Ara ja els coneixia molt bé. I aquell delegat del govern central tan poc expressiu. De ben segur que entre aquelles agulletes que duia a les orelles, com si es tractessin d'implants d'acupuntura, en devia haver alguna que recollia i retransmetia la nostra conversa, a fi que la sentis, l'analitzes i finalment en donés el vist i plau qui correspongués.

De cop es va trobar que el soroll de fons de la xerrameca del Director s'havia aturat i veié que els presents el miraven fixament, com si esperessin que els hi respongués alguna pregunta que li haguessin fet. Es va espolsar el cap, com si es desvetllés d'un son lleuger que se li hagués començat a gronxar a les orelles, i va esperar que li tornessin a dir allò, que semblava important, que li haguessin dit abans, amb l'esguard, fixa, als seus, els va convidar a que ho fessin.

<< ¿Que no m'escoltaves -mig bramà el director-, què no t'interessa potser el que et dic?. D'aquesta manera, per primera vegada a la conversa se li notà que perdia una mica el control, se li endevinà com li devia costar mantenir-se obert i dialogador rera tants anys d'abstinència d'aquesta pràctica. I per uns segons els seus ulls van brillar amb

aquell reflex de sadisme i de crueltat que tant havia desconcert i fet esgarrifar al vell metge.

<< Perdona- contestà el científic- però es que no se què vols exactament de mi. Ni per quina raó m'has fet venir d'una manera tan precipitada >>. << Conec tot allò que ha passat, les desgraciades circumstàncies que han posat part dels vostres assumptes a l'exposició pública; assumptes en les quals vaig col·laborar ara ja fa molt de temps>>. << No és que us vulgui recriminar res; d'una banda se que és perdre el temps, però d'altra no puc deixar de dir-vos que no entenc perquè us sorpreneu >>. << Antigament la gent tenia la idea que la democràcia era un sistema polític, on uns representants escollits pel poble s'ocupaven de l'organització d'aquell país, intentant establir amb lleis i iniciatives polítiques una societat el més justa possible. Des d'aquesta visió, si hom es conscient que tot allò que fa i aporta, li es retornat, d'una manera transparent i real, ni li dol col·laborar-hi, ni fins i tot que li esquitllin la nòmina anyal amb 3 ó 4 mesos d'impostos >>. << Però fa molt de temps que no feu això, que us heu apoltronat en el poder i que governeu, que fins i tot creeu riquesa, especulant exclusivament, en benefici d'un parell de centenars de persones. Això us permet recollir-hi les engrunes amb les que us atipeu vosaltres, mentre milions i milions de persones malviuen i es moren de gana. Sempre que no feu, o no inventeu, viaranys foscos per, fins i tot, exterminar al feble i al malalt en benefici d'aquells de sempre que volen més i més diners.

<< Molt sovint, tots plegats, fins i tot probablement vosaltres mateixos, ens hem demanat com es possible que haguessin existit aquells grans genocidis, dins de l'historia >>. << Sempre es diu que es tractava de gent desequilibrada, folla, que Stalin, Hitler, Franco, etc. eren uns éssers sanguinaris, sense escrúpols i sentiments >>. << I sovint s'oblida que ells sols mai haguessin fet res >>. << Que en el fons contaven amb molts

seguidors convençuts, que a fi de satisfer els seus fantasmes de frustració, interessos o poder, oblidaven la dignitat humana >>. << Allò de l'obediència deguda és una gran mentida; també ho sabem tots >>.

<< Sempre he menyspreat a qualsevol que s'atreveix a judicar a aquells mostres, i especialment als seus innombrables col·laboradors i a dir que ells mai ho farien. Probablement perquè sabia, d'una manera o altre, que la qüestió no era tan fàcil, o que un dia em trobaria col·laborant amb coses semblants >>. << ¿Què potser us creieu diferents que els nazis més cruels, els franquistes més sanguinaris o els bolxevics més cruels? >>. << Sabeu molt be que no, de cap manera sou diferents. I no us ho puc dir amb el cap ben alt, sinó una mica cot, perquè jo he sigut com vosaltres, he estat dels vostres, i he anteposat els meus interessos als dels malalts a qui vaig jurar, un dia llunyà, que havia de dedicar-me, tenir-ne cura i si s'esqueia, fins i tot guarir-los >>.

El Director i el delegat havien restat, en un principi, una mica sorpresos per a tot allò que anava dient, gairebé recitant, el metge, amb una veu monocorde, que reflectia cert cansament i desencant. A mesura que l'argumentació creixia i es desenvolupava començaren a moure's una mica inquiets en els seus seients. Ambdós coincidiren a pensar que era inútil perdre el temps; que aquell infeliç no els ajudaria en res i que seria gairebé impossible tornar-lo a ensarronar. Que fins i tot podia arribar a ésser perillós i que potser caldria començar a pensar en ocupar-se d'ell d'una manera definitiva, abans no se'n podessin penedir.

El Director, encès per dins, feu la intenció com d'anar a dir quelcom, a interrompre allò que li deien i que no li interessava gens, però s'aturà davant del gest suau del vell científic, que semblava dir-li que paciència que ara acabava.

<< De seguida acabo, doneu-me tan sols un parell de minuts a fi de buidar el pap. He vingut de molt lluny, no crec que mai tingui l'oportunitat i no m'agradaria deixar-me res

a dins >>. << Us demanava que si, ¿us crèieu millors o diferents que els milions de col·laboradors, aquells que a la fi ejecutaren i feren possible, els grans genocidis de la història? >>. << Suposo que no tindreu la barra de negar que a la fi tot be a ésser el mateix. Perquè a partir que vaig acceptar els vostres falsos comitès d'experts, la limitació de certs medicaments eficaços i cars, la despesa tancada i no superable d'altres, sigues quina sigues la circumstància o la necessitat individual de la persona malalta o que a la fi no vaig fer res per a denunciar els vostres comitès de la mort, on a canvi de pocs euros assassinàveu a un pobre home malalt, vaig ésser tan culpable com vosaltres >>.

<< Mirat amb certa perspectiva -no us impacienteu que ara acabo-, a mi que m'agrada tant la història, no entenc com us va ésser tan fàcil enganyar-me. Suposo que els éssers humans, capaços de grans accions i sentiments i també de grans misèries, som a la fi fets d'una pasta fàcil de modelar una vegada que li coneixes, que li endevines, les mesures que el delimiten i que el fan glatir >>. << Ho hauria d'haver vist venir. De la mateixa manera que la Església deia abans de Trento que la dona no tenia ànima, que els esclavistes anomenaven "animals" als homes negres, que els nazis consideraven als jueus, gitanos, etc. com una subraça, gairebé no humana, o que finalment el psiquiatra Vallejo-Nàjera, uns dels ideòlegs de la raça nacional franquista, considerava als "rojos separatistes" com homes malalts i desequilibrats amb difícil o impossible reinserció social, vosaltres vàreu començar a inventar-vos paraules estranyes i falses, com client, proveïdor de serveis, servei sanitari "concertat". Hauria d'haver estat capaç de veure cap a on anàveu. A on volíeu arribar finalment. D'aquesta manera mitjançant l'ús de parauletes grandiloqüents, que podien semblaven grans i profundes però que no eren més que petites misèries de neuròtics frustrats, vàreu començar a justificar els vostres crims >>.

<< Ja te'm escoltat prou -va aixecar-se amb un crit el Director-. Ja n'hem tingut prou d'aquest color. No te'm cridat perquè ens insultessis o perquè ens donessis lliçons barates d'una història que no ens interessa. T'havíem cridat perquè pensàvem que la teva amplitud de mires era prou gran per adonarte'n en quina situació ens trobem i que, com hem dit abans, era el moment de treballar plegats, oblidant velles rancúnies i trobar solucions en benefici del país. Ja veig que estàs carregat de ràbia i que no has vingut a ajudar. No podràs dir que no te'm donat l'oportunitat de treballar pel teu país. Ja pots marxar, no et necessitem. Nosaltres ens hi sabrem sortir, i no et necessitem >>.

El delegat, senzillament, callava i escoltava, tot i que semblava concentrat, això es llegia en els moviments laterals dels seus ulls, en la recepció del missatge que li semblava arribar en el microreceptor de la oïda dreta.

<< Si, ara mateix marxo, no us preocupeu. I fins i tot us ajudaré, tot i que se que no servirà de res. Allò que heu de fer és tan fàcil, però a l'hora tan perillós per a la vostra supervivència, que se del cert que no ho fareu. Però us ho diré. Només heu de tornar a dir les coses pel seu nom i això en tot moment evitarà que feu tantes "menguelades". D'altra banda vosaltres, els gestors, us heu de trencar una mica el cap, tenir una mica d'imaginació o simplement fer la vostra feina. Tothom sap fer allò que feu, que és dir no a tot i no preocupar-se en cercar recursos. Sabeu molt be que és una mentida que els recursos siguin limitats. El problema és les prioritats que estableixen els vostres amos; és dir el seu enriquiment al preu de la vida de qui sigui. I si malgrat els vostres esforços tot demanant allò que us pertoca, cosa que en cap moment heu fet, no us en sortiu, agafeu una gorra i us poseu davant del vostre Hospital i segurament la gent del carrer, aquella mateixa que pateix la vostra incompetència, us solucionarà la papereta. Això faríeu si tinguéssiu quelcom de dignitat, si servéssiu alguna mostra d'humanitat. Fins i tot, com s'havia fet a països com Catalunya a principis del segle XX podríeu aconseguir

més recursos per qüestions sanitàries a partir de col·lectes públiques on s'expliqués per quina raó es volia allò.

Hauríeu de suprimir, del tot, les restriccions que poseu als ciutadans d'aquest país per poder accedir a l'atenció sanitària i social per la qual ja han pagat d'avançat. Fora comitès de teòrics experts, llistes negres i fins i tot aquests assassinats legals que cometeu amb els moribunds. Probablement, a cops els hi estalvieu sofriments, en la seva agonia, però no crec que cap ésser humà pugui acceptar mai que cap altre decideixi la data i la forma de la seva mort. Tot plegat, d'alguna manera, la mort forma part de la decisió de com viure la vida. Tothom necessita creure, en algun moment o d'altre dels seus dies que totes les seves hores, moltes o poques, li pertanyen només a ell. Que formen part de la seva llibertat d'elecció.

<< Us veig somriure. Puc entendre que penseu que no hi sóc tot. Però no sóc jo qui s'equivoca >>. << I per acabar, no és qüestió de cansar-vos massa, una darrera recomanació, potser la més senzilla i el mateix temps potser la més perillosa. Deixeu de fer-vos Hospitals o centres a mida. Els dirigents que tan be parleu de les prestacions públiques, que des de fa tants i tants anys només visiteu aquests tipus d'Hospitals per a visitar algun conegut, i fugir corrent de qualsevol que us vulgui explicar les penoses situacions en les que es realitza el treball diari, els hauríeu de freqüentar quan estiguéssiu malalts. Llavors en carn pròpia patireu allò que heu creat pels altres i es preocuparíeu per a millorar-ho tot plegat, i de ben segur, de manera urgent >>.

Bé deixeu-m'ho córrer. Se que estic somiant amb veu alta i que tots perdem el temps. Marxo, suposo que el vostre xofer em tornarà de tornada d'on venia; hi ha molts malalts que esperen la meva atenció.

El Director se'l mirava enfurismat, desitjant fer-li perdre de cop aquests imatge de dignitat, d'ètica, de donar lliçons als demés. Mai no havia desitjat a ningú la mort amb

tanta intensitat. Alhora era conscient que aquell home havia firmat la seva sentència. D'això n'estava convençut. De que mai més podria retornar al seu llogaret.

S'havia anunciat com a cosa gairebé certa, sense ser-ho ni haver-ho confirmat prèviament amb el propi interessat, que el vell oncòleg, des de la seva renúncia amb tot el seu antic prestigi recuperat, passava a ocupar-se de nou, i amb noves idees de la "Institució Contra l'Òbit". Ara no podien confessar aquest fracàs. Era una llàstima -va pensar- que haguessin mort aquella mena de Fiscal General. Era molt habilidos saltant-se les lleis i fent desaparèixer gent de la forma més neta i casual possible. Però ja s'encarregaria algú fer-ho.

Aquell mateix dia, per al nit, en una videoconferència enmig del partit de major rivalitat del segle, com l'havien anomenat es donava a conèixer la mort del científic, en un accident del transportador que el duia a recollir totes les seves coses al llogaret remot on treballava, per incorporar-se el mateix dia següent com a director de la Institució on havia desenvolupat prèviament la seva admirable labor. Malgrat tot, en les reunions de treball prèvies havia deixat documents del seu puny i lletra, directrius bàsiques que permetrien continuar la seva tasca, que aspirava a ésser molt i molt ambiciosa per a millorar l'atenció pública del ciutadà del carrer.

S'anunciaren partides i subvencions milionàries, que a la fi mai es durien a terme, i a la vegada la destitució d'alguns alts càrrecs, que tan sols es bescanviaven cap a un altre destinació, equivalent. a un altre lloc.

Això si, durant una dècada, se'ls obligà a acudir per tot i en qualsevol circumstància a la sanitat pública, a fi que aprenguessin allò de perillós que era permetre que la situació se'ls si anés de les mans, de la manera i en la mesura en que se'ls s'hi havia anat. Malgrat tot, un dels consells, o de les receptes, del vell oncòleg, havia estat escoltada. D'aquesta manera, durant uns quants anys la Sanitat pública visqué una important

millora, tant en dotació i medis, com en una gestió real basada en la qualitat i no en l'estalvi salvatge. Els polítics i els gestors de mig pèl, castigats així a barrejar-se amb la xusma, en el moment que els hi calgués qualsevol tipus d'assistència sanitària, s'esforçaren en trobar nous recursos i solucions, a fi d'augmentar la qualitat del sistema que, prèviament, havien enfonsat. Algú d'ells, però, també algun dels seus familiars, s'hi va quedar en l'experiència.